

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

همال ، متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی .. مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آیین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال ششم - شماره ۱۵۲۷

صفحه ۱

پیرایند خراسانی

شنبه ۱ خرداد ماه ۱۳۲۹

دوره شانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۲۴

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۲۲

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه بیست و یکم اردیبهشت ماه ۱۳۲۹
فهرست مطالب :

- ۱ - بقیه مذاکره نسبت به گزارش کمیسیون قوانین دارائی راجع به فروش خالصجات .
- ۲ - معرفی آقای فروزان به معاونت وزارت دارائی بوسیله آقای وزیر دارائی
- ۳ - بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون قوانین دارائی راجع به فروش خالصجات
- ۴ - تصویب نمایندگی آقای رستم کیو نماینده زرتشتیان
- ۵ - تصویب دو فوریت طرح پیشنهادی راجع به انشاء تصمیم هیئت تصفیه در باب تقسیمات کشور
- ۶ - مذاکره در دو فوریت طرح قانونی راجع به پیرونده قتل محمد مسعود وعدم تصویب فوریت
- ۷ - بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون قوانین دارائی راجع به فروش خالصجات
- ۸ - بیانات بعد از دستور آقایان آصف و وزیر کشور
- ۹ - قرائت اسامی قاضیان جلسه گذشته و تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس دو ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای دکتر مظمی (نایب رئیس) بعنوان بعد از تنفس تشکیل گردید

۱ - بقیه مذاکره نسبت به گزارش کمیسیون قوانین دارائی راجع به فروش خالصجات

نایب رئیس - جلسه سابق بعنوان تنفس تعطیل شده بود راجع بماده چهارم آقایانی که اجازه خواسته بودند صحبت کردند بنابراین اجازه بفرمائید پیشنهادات قرائت بشود .

شوشتری - اجازه بفرمائید اختطاری دارم

نایب رئیس - طبق چه ماده ای ؟

شوشتری - طبق ماده ۱۳۹ يك طرحی که قریب ۵۰ نفر از نمایندگان محترم بقید دو فوریت امضاء کردند در آن جلسه تقدیم شد طبق آیین نامه بایستی آخر جلسه افلا مطرح بشود (صحیح است) چون آن جلسه بعنوان تنفس تعطیل شده حال متناسب

است که آن طرح مطرح شود . حالا هر طور بفرمائید نظر بنده و نمایندگان این است که طرح قبلا مطرح شود .

نایب رئیس - اجازه بفرمائید که ماده قرائت بشود بعد آن طرح مطرح خواهد شد .

غلامرضا فولادوند - بنده اختطار دارم .

نایب رئیس - راجع بچه قسمت ؟

غلامرضا فولادوند - تذکری داشتم عرض کنم مطابق آیین نامه جدید میشود تنفس داد و جلسه را بروز بعد موکول کرد ؟

علاءای از نمایندگان - نمی شود .

نایب رئیس - مطابق نظامنامه بایستی که مجدداً جلسه تشکیل شود ولی چون تصادف کرده

بود بآخ وقت بالتلیجه تشکیل نگردید پیشنهادات قرائت میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی : چون ممکن است مالکین بزرگ در نتیجه اعمال نفوذ و قدرت در محمل اراضی فروخته شده را از دست رها یا و کشتکاران خارج نمایند لذا پیشنهاد میکنم که حق فروش اراضی تأمات پنجاه سال از خریدار سلب شود - معمد رضاشایانی زاده

پیشنهاد میکنم در صورتی که خریدار قبل از مدت ۱۰ سال اقساط ده گانه را تأدیبه نماید پس از تأدیبه تا آخرین قسط بانک کشاورزی مکلف است منتهی تا یکماه سند قطعی مالکیت به خریدار بدهد و در صورت تعلل رسید پرداخت اقساط ده گانه بمنزله سند قطعی است که بر طبق آن اداره ثبت اسناد مکلف است سند مالکیت بنام خریدار صادر نماید . مهدی ارباب .

پیشنهاد میکنم شرح زیر به آخر ماده چهار اضافه شود - « بهر حال مالک جدید تابع دستورات این قانون خواهد بود » احمد دهقان

پیشنهادی کنم رعایای خریدار املاک خالصه حداقل تا ۳۰ سال حق فروش این املاک را بهیچ اسم و رسم حتی بنام اجاره ندارد . زیرا نظر دولت در فروش این املاک بر رعایا است که رعایا را صاحب آب و زمین نمایند و اگر اجازه فروش داده شود چند سالی نخواهد گذشت که مثل اراضی که به مستخدمین برای ساختن خانه داده شد و بعنوان مختلف حتی باسم اجاره نود و نه ساله یولدارها خریداری نمودند این املاک هم بدست همان یولدارها خواهد افتاد . قاسم فولادوند .

اینجناب پیشنهاد میکنم ماده ۴ قسمت آخر آن بطریق ذیل اصلاح شود در صورت عدم پرداخت هر يك از اقساط نسبت بآن مقدار که بهای آن پرداخت شده منسوخ میشود . شوشتری .

مقام ریاست مجلس شورای ملی : پیشنهاد میکنم

در ماده ۴ بعد از جمله (بانک در صورت عدم پرداخت هر یک از اقساط) جمله پس از اختصار قانونی واقتضای مدت ۳ ماه اختیار فسخ خواهد داشت اضافه شود.

نورالدین امامی - پیشنهاد دیگری نیست پیشنهادت مربوط باده ۴ به کمیسیون ارجاع میشود ماده پنج مطرح است و قرائت میشود.

(شرح زیر قرائت شد)

ماده ۵ - اشخاص یا شرکتهای ایرانی که بخواهند اراضی باوقافی دولت را خشکانیده یا اراضی خاصه بایر را دایر نمایند هر مقدار اراضی که بتوانند از عهده آبادی آن برآیند بآنها مجاناً داده خواهد شد این واگذاری بشرط تمهید آبادانی در مدت محدودی صورت گرفته و آئین نامه واگذاری آن به پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب کمیسیون قوانین دارائی بموقع اجرا گذارده خواهد شد. عدم انجام تمهید بیابانک کشاورزی اختیار فسخ معامله را خواهد داد.

نایب رئیس - آقای نورالدین امامی نورالدین امامی - بنده اساساً بحث در کلیات این مواد را زیاد زائد میدانم این است که کمتر در کلیات هراضی میکنم ولی این ماده بنظر بنده کشتار است و بقیه من مقصود از این قانون همه اش ممکن است این یک ماده باشد و بقیه تشریفات است (اسلامی) آقای وزیر دارائی تشریف ندارند بنده از آقای وزیر دادگستری که تشریف دارند استماع میکنم که بآقای وزیر دارائی بفرمایند.

وزیر دادگستری (آقای هیئت) میانند آقای نورالدین امامی - بنظر من تمام تشریفات و تمام این قانون برای همین یک ماده است و این ماده بقدری کشتار است که موضوع تقسیم اراضی خوزستان را بیاد آدم آورد (صحیح است) آقایان اجازه بفرمائید من صحبت را بکنم.

نایب رئیس - آقای امامی جنابعالی با آقایان صحبت نکنید به بیانات خود ادامه بدهید.

نورالدین امامی - آقایان هم باید ساکت باشند، مخصوصاً یک جمله ای ایجاد دارد که با اراضی خاصه بائر الحمد لله تمام اراضی خاصه ایران بایر است دیگر خاصه دایری وجود ندارد و از توجه دولت ایران را اگر ملاحظه بفرمائید علاوه از عایدات سه برابر خرج است این دلیل بایر بودن اراضی خاصه است حالا یک خاصه ای مثل میانند آب بر میفرمائید اگر آنرا ملاحظه بفرمائید آنهم ۳ برابر عایداتش خرج دارد بنده پیشنهاد حذف این ماده را از قانون کرده ام. این ماده خیلی کشتار است (صحیح است) و باید با یک تشریفات دیگری آقای وزیر دارائی حاضر بشوند در کمیسیون دارائی و این ماده را بیک شکل دیگری تغییر بدهند و اراضی را محدود بکنند و الا یک شرکت ممکن است با ۵۰ میلیون تشکیل شود و این اراضی را بانکاه این ماده ببرد (یک نفر از نمایندگان - کما اینکه بپردازند) کما اینکه

سابقاً بردند این اراضی خوزستان هم روی همین جریان است این است که بپرد مردم و آن طبقه پنجم و ششم که ما می خواهیم زارع باشند، هشایر باشند بروند ده نشین بشوند تخت قاپو بشوند بپرد آنها نمی خورد و با این ماده نمی شود این را همان پولدارها و متمسکین و شرکتهای می آیند و این اراضی را می برند.

شوهرتری - مثل اراضی تهران

نایب رئیس - آقای ملک مدنی مخالفید بفرمائید.

ملک مدنی - بلی مخالفم، یک قسمت از هراضی بنده را جناب آقای امامی فرمودند بنظر بنده مطالبی که اظهار کردند صحیح بود زیرا این ماده طوری تهیه شده که حسن نیت در تهیه و تدوین آن بوده برای این که ما همی دانیم که آقای وارسته وزیر دارائی مردی است که مورد احترام همه هستند و تردیدی در حسن نیت ایشان نیست ولی چون همان طور که اشاره کردند دیدیم که اراضی خوزستان متأسفانه بصورت خوبی تقسیم نشده و خیلی در باره تقسیم آن اراضی صحبت میشود بنده خیال میکنم کما باید یک محدودیتی برای این تقسیم اراضی قائل شویم، کمیسیون قوانین دارائی باید یک حدی معلوم کند که اشخاص نتوانند یک اراضی زیادی را که احتیاج ندارند بنام اینکه میخواهند آباد کنند آنرا به تصرف خودشان در بیآورند و اشخاص دیگر نتوانند استفاده کنند، چون غالباً کارهای کشور ما متأسفانه طور است که هر کسی که وسیله دارد بیشتر می تواند از این جریانات استفاده بکند خیلی ما هستند که احتیاج دارند اسحاق هم دارند ولی وسایل ندارند که آنطوری که لازم است از این جریانات استفاده کنند که موجب عمران و آبادی بشوند و در نتیجه محروم میشوند در تدوین قانون بنظر بنده ما باید رعایت اوضاع و احوال کشور خودمان را بکنیم مملکت ما طوری است که همیشه ضعیف تحت الشعاع قوی واقع می شود (صحیح است) اقویا همیشه بضعفاء زورشان میچربد و محل تردید نیست ما باید سعی کنیم در این قبیل مواقع که دولت و مجلس شورای ملی نظرشان این است که نسبت بظرفاتی کمک بشود و مراعات حالشان بشود قانون طوری تصویب بشود که آنها هم در نتیجه استفاده کنند بنده یکدفعه دیگر اینجا عرض کردم اشخاصی که اراضی دارند آنها نباید از این میخواستیم این را عرض کنم مخصوصاً کمیسیون قوانین دارائی توجه داشته باشند که این نکته باید درشور دوم محدود بشود و این ماده پنجم بصورتی باید تهیه شود که اشخاصی که اسحاق دارند یا اینکه اراضی و آب و زمین دارند از این اراضی بایر استفاده کنند آنها را بیکه دارند زمین دارند برونند و یک قسمت دیگر را بگیرند و معطل کنند، نظر بنده این بود که میخواستیم این مطلب را اظهار کنم.

نایب رئیس - آقای کاشورز صدر کاشورز صدر - بنده بعنوان مخالف کنم و یک پیشنهادی بکنم جناب آقای رئیس و آن این است که دو نفر از آقایان منشیانی که ثبت نام میکنند اینطرف نشسته اند در حالی که ما آنطرف نشسته ایم و اگر اجازه هم بخواهیم ما را نمی بینند بنا بر این بنده پیشنهاد میکنم یک نفر از آقایان اینطرف بنشینند که یکی اینطرف را ثبت کند و یک نفر آنطرف را که محتاج باین هراضی نشویم.

نایب رئیس - هلتنش این است که آقایان در آن واحد تقاضای ثبت نام میکنند و اگر دو طرف باشند اجازهها مخلوط میشود.

کاشورز صدر - از این نظر مجبورم که بعنوان موافق هراضی مخالف خودم را بکنم بنده راجع باین ماده جداً مخالفم و معتقدم باینکه ... (همه نمایندگان - مخالف نمیتواند حرف بزند) (زنک نایب رئیس)

نایب رئیس - آقای کاشورز صدر اجازه بفرمائید رهايت مقررات بشود شما میفرمائید من موافقم ولی بعد میفرمائید جداً مخالفم اجازه بدهید بنوبت رهايت بشود. آقای غلامرضا فولادوند

غلامرضا فولادوند - بنده موافقم آقای امیر قاسم فولادوند بعنوان مخالف اجازه خواسته اند نایب رئیس - آقای نبوی نبوی - چون عرض بنده مختصر است اجازه بفرمائید در همین جا عرض کنم. در ماده پنج ذکر شده عدم انجام تمهید بیابانک کشاورزی اجازه فسخ معامله را خواهد داد برای عدم انجام تمهید حق بود یک شرایطی ذکر میشد که تمهید را درجه مدت و بجه ترتیب اگر آن شخص انجام نداد بیابانک کشاورزی اجازه داده میشود والا ممکن است آن شخص رفته باشد آن زمین را تصرف کرده باشد و مزارعی هم کرده باشد و بعد بانک کشاورزی بیک بهانه بسیار کوچکی متشبث بشود و بگوید شما تمهید را انجام ندادی و بنا بر این معامله را فسخ کردیم آن شخص زحمتش هدر رفته و مالی را هم تلف کرده بنا بر این بهترین بود برای عدم انجام تمهید یک شرایط و یک مقررات و مدتی ذکر میشد که با آن ترتیب اگر تمهیداتش را انجام نداد فسخ شود درین مورد پیشنهادی هم تقدیم خواهم کرد و این قسمت را حالا عرض کردم که ذهن آقایان مطلع باشد.

نایب رئیس - آقای کاشورز صدر بفرمائید کاشورز صدر - حالا بعنوان مخالف صحبت میکنم. بنظر بنده همانطور که آقای امامی و آقایان دیگر و همچنین جناب آقای ملک مدنی هم بعنوان کاشورز صدر - بنده مخالفم.

موافق صحبت کردند اشاره کردند ولی مخالفت کردند (نورالدین امامی - چرا بن جناب نگفتی؟) به بشید جناب آقای امامی. این است که بنده معتقدم این ماده زائد است و مضر و اگر بخواهند نتیجه بگیرند بجای این ماده بایستی یک ماده دیگری بگذارند یعنی مضمون ماده را عوض کنند که با آنها را خود دولت مکلف باشد خشک کند و اراضی بایر خالصه را دایر بکند و تحویل رعایا و کشاورزان بدهد اگر بتمداد کافی رعیت و کشاورز ندارد به رعایا و کشاورزان دیگر که داوطلب این کار هستند ملک را واگذار کند. یکی از آقایان فرمودند که خوبست به مستخدمین دولت واگذار کنند بنظر بنده همانطور که یک رعیتی الان مطابق قانون استخدام و قوانین دیگر نمیتواند اولیسا نسبت به مدرسه حقوق هم باشد بیاید وارد استخدام دولتی بشود و جای یک مستخدمی را بگیرد مستخدم هم مادامی که رعیت و کشاورز وجود دارد نباید برود و جای او را بگیرد حق او مقدم است و او تقدم دارد (شوهرتری - این چه مربوط است بهم) بنظر بنده دولت باید سرمشق باشد برای مالکین دیگر در تغییر وضع کشاورزی و ایجاد آسایش و بهبودی برای رعایا و کشاورزان متأسفانه ما می بینیم که همان املاک خاصه خرابتر و رعایا و کشاورزانش بیچاره تر و بدبخت تر از رعایای املاکی است که مالکین خصوصی دارد و مدتی است که در ذهن آقایان آمده یعنی همه بفکر افتاده اند یک طبقه بدبخت بیچاره ای کمک کنند این طبقه که با تمام مردم رابندوش میکشد یعنی این رعایایی که هیچوقت دوچیکری نمیکند هیچوقت اعتصاب نمیکند هیچوقت سروصدا نمیکند مشغول کارند و از آن توتون چینی هم که میکشد یا از یک تکه کرباسی که برای خودش و بچاش و زنش لباس میکرد این را مالیات میکند و و مادر درجه اول می آیم اینجا عیش و نوش میکنیم و بعد مستخدمین دولت از رئیس الوزرا و وزرا گرفته تا پائین دیگران استفاده میکنند این نکته را باید بنده متذکر بشوم که اگر این وضع ادامه پیدا کند و ما فکری برای رعایا نکنیم و اگر گاهی هم برای اسم یک لایحه می آید این جا که تصویب بکنیم گفتگو میشود که بین کسان دیگری که میتوانند آباد کنند تقسیم کنند و بآنها بدهند رعایا را مایوس کنیم بدینوسیله تیشه بریشه خودمان میزنیم اگر این ماده تصویب شود نتیجه این خواهد بود که کسانی که میلیارد هستند، پول دارند، وسیله دارند صد ها، صد ها تراکتور وارد میکنند و اسباب دستشان است باز آنها بروند آنجا آباد کنند و نقض غرض شده است بنده عرض میکنم که اگر تمام ملک خراب شود و همه بیچاره باشیم بهتر از این است که یک دست در حال راه باشند و دیگران ناراحت باشند این جا است که ما تهدید میشویم و دچار بدبختی و بیچارگی میشویم اگر در یک مملکتی همه نندار باشند، همه بیچاره باشند در آنجا حس بدبینی و حس انتقام کمتر پیدا میشود یعنی پیدا نمیشود تا آنکه یک طبقه یک دست مالک بشود بنده می بینم در زمان استبداد در زمان

ناصرالدین شاه یک محدود و تنوری برای هر صنف و کاری بود یک کسی که مالک بود خلاف شأن خودش میدانست برود تجارت بکند، یک کسی که تاجر بود خلاف حیثیت خودش میدانست که برود کاسب شود یک کسی که کاسب بود خلاف وضع خودش میدید که برود مالک شود همه دنبال کار خودشان بودند کارگر کار خودش را میکرد و کشاورز صنف خودش بود، مالک صنف خودش بود، تاجر صنف خودش بود ولی متأسفانه با کمال تأثر و تأسف بنده باید عرض بکنم که این اصل و این قاعده بهم خورده تاجر می آید تمام استفاده تجارت خودش را میبرد مامم مخالف نیستیم، موافق هستیم باید استفاده برد ولی دیگر نباید مالک هم بشود بعد مالک کشت و کبیل هم بشود و کبیل که شد وزیر بشود این قابل تحمل در مملکت نیست بنا بر این این ماده را من تعجب دارم و اگر آقای وزیر دارائی اینجا تشریف داشتند چون خود آقای وزیر فعلی دارائی هم مرد منصفی است این را الان پس میگرفتند ایشان آمده اند و در این لایحه میگویند که خالصه بایر را میخواهیم بین رعایا تقسیم کنیم خالصه بایر یعنی چه یک وقت یک اراضی نیست یک وقت یک اراضی است که در ملکیت دولت است و خالصه است این اراضی بایر خالصه این سندی است اینجا گذاشته اند یعنی دولتها نالایق بوده اند که آمده اند اراضی کشت و زرع شده آباد خالصه را بایر کردند و حالا بنام بایر واگذار میکنند بکسانی که داوطلب اینکارند همانطوریکه یکی از آقایان فرمودند تمام اراضی خالصه بایر است شما اگر در یک دهی بروید یک فرسخ در دو فرسخ اراضی آن را بایر خواهید دید که مسلماً و محققاً یک بیستم آن اگر خیلی آباد باشد تحت کشت و زرع نیست و ۱۹ بیستم دیگر آن بایر و غیر قابل کشت یعنی کشت نشده است این را دو مرتبه همان آقایانی که یک دسته پولها را جمع کرده اند و رو بهم گذاشته اند برای اینکه بخواهند خود نمائی بکنند آنوقت می آید آواتنازی هم از شما میخواهند میسبند، باج سیل هم میخواهند میگویند ما اینجا را آباد کردیم ما اینجا را درست کردیم ما در اینجا تراکتور آوردیم تراکتور اگر آوردی برای رعیت چکار کردی، راه شوشه درست کردی که بروی آنجا گردش و تفریح و تفریح بکنی اینست که بنده صد درصد مخالفم و استماع میکنم که آقایان موافقت بکنند که از این طریق و از این راه با شما نیائیم یک مقدار خالصه را بدهیم بدست آن پولدارهایی که بروند و بشینند آنجا و بگویند مالک آن ده هستیم این قسمت را بگذارند اینجا عرض کنم که شهاده از روی انصاف عرض میکنم کسانی که پدر بر پدر مالک بودند طرز عملشان بارها بسیار بهتر و شایسته تر از آن اشخاصی است که تازه بدوران رسیده اند و مالک شده اند زیرا آنها منفعت بردن از ملک را یاد گرفته اند ولی ارفاق و بزرگی و شرافتمندی راجع به معامله با رعیت را یاد نگرفته اند ولی یک کسی که از اجدادش یک ملک

بیش رسیده با رعیتش هم مثل برادر رفتار میکند و آن رعیت هم مالک خودش را دوست دارد اما این تغییر که در ظرف ۱۰ سال اخیر شده و یک دسته یکدفعه از توی خاک رفته اند برشاعلی اینها طرز رفتارشان با رعیت خوب نیست ما دیگر نباید اجازه بدهیم که کسان دیگری هم بیایند ... البته ما بآن پولها و سرمایه هایی که از هر راهی بدست آمده کاری نداریم مشروع یا نامشروع تهیه کرده اند اینها بیایند این اراضی را اشغال بکنند و جای رعیت و کشاورز را تانک بکنند این است عقیده بنده بسته است بنظر آقایان و قطع دارم خود دولت هم توجه باین امر خواهد کرد.

نایب رئیس - خواستم تذکری بدهم که آقایان وزراء دستور مجلس را قبلاً اطلاع حاصل کنند، بفرمائید آقای مکرّم

مکرّم (مخبر کمیسیون قوانین دارائی) معمولاً لوابی که مطرح میشود در اینجا روی هر ماده ای موافق و مخالف صحبت میکنند قاعده بر این جاری بوده که مخبر کمیسیون هم توضیحاتی میدهد و از لایحه دفاع می نمود...

قبادیان - آقای رئیس بفرمائید از آقایان وزراء یک نفر در مجلس حاضر باشد.

نایب رئیس - تذکر دادم.

مکرّم - حالا چندین جلسه است کلا بجه فروش خالصات مطرح است بطوریکه آقایان ملاحظه فرموده اید بنده یک کلمه صحبت نکردم و دفاع هم نکردم برای اینکه بنده معتقدم که هر قدر در اطراف قوانین بیشتر بحث بشود و بیشتر انتقاد بشود نتیجه بهتری گرفته خواهد شد (صحیح است) برای اینکه به تجربه هم دیده ایم که قوانینی که با عجله گذشته با قید یک فوریت و دو فوریت گذشته نتیجه خوبی نداد و مجبور شدند برگردانند به مجلس و اصلاح کنند اما توضیحی که حالا مختصراً میخواهم عرض کنم از این جهت است که می بینم آقایان نمایندگان محترم گروهی ماده ۵ صحبت میکنند نگران شده اند و حتی حذف این ماده را لازم دانستند در صورتیکه اگر مختصر توجهی بفرمائید می بینید که نظرشان تأمین است در دو سه ماده دیگر هست که آئین نامه هائی که برای اجرای این قانون لازم است واگذار شده است به بانک کشاورزی یا دولت خودش تدوین بکند و به موقع اجرا بگذارد ولی در این ماده ۵ از نظر اهمیت موضوع همانطوری که می بینم مورد توجه آقایان نمایندگان محترم قرار گرفته در کمیسیون بود یعنی یک شورش تمام بشود و برود بکمیسیون برای شور دوم و بعد هم باز اینقدر صحبت و گفتگو بشود، قبلاً هم عرض کردم که مخالف نیستم هر قدر

بیشتر بحث شود بهتر است اما رعایت این را بکنیم که وقت مجلس گرفته میشود و از طرفی آقایان توجه دارند توضیحاتی که این جا بیان میفرمایند اینها کمتر ممکن است بخاطر سیرده شود این را بایستی که در کمیسیون قوانین دارایی مورد توجه قرار بدهند و از آن استفاده کنند بنابراین بنده میخواهم استدعا کنم که آقایان پیشنهادات خودشان را بدهند توضیح مختصری هم بدهند و بعد طبق دهنویکه از طرف کمیسیون خواهد شد از آقایان استدعا خواهد شد تشریف بیاورند آنجا و توضیحات بیشتری بدهند بحث بکنیم در آنجا البته آنچه که صلاح و صرفه مردم باشد آنرا قطعاً کمیسیون قبول خواهد کرد و در لایحه خواهد گنجانید و در شور دوم باز مورد بحث قرار خواهد گرفت و بتصویب خواهد رسید همانطور که عرض کردم آخر این ماده اگر توجه بفرمائید که آئیننامه اجرای ماده ۵ را دولت تهیه خواهد کرد و بتصویب کمیسیون قوانین دارایی خواهد رسانید و رفع نگرانی جناب آقای شومتری و جناب آقای امامی و جناب آقای ملک مدنی و سایر آقایان خواهد شد .

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده - قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

چون آقای وزیر دارایی تشریف نداشتند بنده ملاقات نمودم که در حضور ایشان صحبت بشود و همین جهت کفایت مذاکرات را جایز نمی دانم ضمناً میخواستم عرض کنم مطالبی که آقای کشاورز صدر فرمودند راجع به مالکیت بنده میخواستم توضیح خدمتشان عرض کنم ، اخیراً مد شده است در این مملکت که راجع باساس مالکیت بعنوان اینکه هر مالکی مغرض و مرتجع و غیره تلقی شود این صحیح نیست (صحیح است) مالکیت اصولاً با شمول محترم است (کشاورز صدر - طبق ماده ۹۰ اختصار دارم عرض بنده تعریف شده است) مثل مشاغل دیگری اگر مالک در ملکش آبادی کند ، راه بسازد ، دبستان بسازد باعث رفاه رعایا بشود و بفتح آنها خدمت کند بنظر بنده یکی از مشاغل پر افتخار مملکت است و به مملکت خدمت میکند ، منظورم این است که این مطالب را هیچوقت عنوان نفرمائید که باعث دلسردی عموم مالکین بشود ، ام از اینکه در مجلس باشند با نباشند و با این اظهارات بیشتر مملکت را متشنج نکند که مالکین از وظایف مخصوصه خودشان در دهات صرف نظر بکنند و بیشتر باعث تشنج شده باشد همانطور که در آذربایجان دیدید که در آنجا مالکین ملک خودشان را رها کردند و باینجا آمدند و کارگران و رعایای آنها هم بیکار شدند . پس بنده بعنوان یک مالکی که واقعاً از فرمایشات جنابعالی زجر میبرم ، این مطلب را عرض میکنم و کالت شاید از طرف آقایان ندارم ، نسبت به خودم عرض میکنم واقعاً بیانات جنابعالی ...

واگذار میشود ایراد آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی روی این خالصه بایر بود برای اینکه اراضی بانلانی دولت را گمان نمیکنم هیچیک از آقایان مخالف باشند که اراضی بانلانی بایر را اشخاص بیایند آباد کنند ولی مخالفت آقایان محترم را بنده اینطور حدس میزنم که روی اراضی خالصه بایر باشد که باین اسم تمام خالصجات دولت را یک عده بیا یک حرکتی ببرند (صحیح است) اگر جناب آقای وزیر دارایی موافقت بکنند این قسمت حذف شود خیال میکنم مجلس موافقت بکند

۴ - معرفی آقای فروزان معاونت وزارت دارائی بوسیله آقای وزیر دارائی نایب رئیس - آقای وزیر دارائی **وزیر دارائی** - اگر چه در مذاکراتی که قبلاً شده بود بنده حضور نداشتم و درست اطلاع ندارم که چگونه وجود یک سوء تفاهمی ایجاد شده ولی از همین قسمت بیانات آقای نماینده محترم اینطور فهمیدم که مجلس شورای ملی میل دارد در این کار یک تجدید نظری بشود برای تأمین نظر آقایان بنده موافق هستم که آن قسمت خالصجات بایر حذف شود (احسن) ضمناً آقای علی اصغر فروزان را بسمت معاونت وزارت دارائی معرفی میکنم (صحیح است)

نایب رئیس - آقای وزیر دارائی یک عبارتی را پس گرفتند آقایان اگر مایل هستند این قسمت باشد پیشنهاد بفرمائید که اضافه گردد مانعی ندارد. آقای نریمان بفرمائید

محمول است همین اندازه مایا بیشتر قیمت پیدا کند و در هر صورت امروز هم قیمت خوبی دارد معلوم نیست به علت این زمین ها مجاناً واگذار شود اینها بعقیده من باید بطور مزایده ولی بایک شرایطی که انحصار بیک عده محدودی پیدا نکنند و بقلمت نسبتاً کوچک فروخته شود بنابراین بطور کلی زمینهای بایر خالصه را که در نزدیکی شهرهای بزرگ واقع است باید از آن قاعده و اگذاری معافیت مستثنی و فروش آنها را تابع اصل مزایده قرارداد

ثالثاً - خوب است بجای شرکت های ایرانی در قانون نوشت شرکت های ایرانی که صاحبان سهام آن با اکثریت آنها اتباع ایران هستند زیرا ممکن است یک شرکتی که در ایران ثبت شده و ایرانی باشد صاحبان سهام آن خارجی باشند و منظوری که در اینجا هست تأمین نگردد

مطلب دیگری که باید مورد توجه واقع شود و در ماده پنجم پیش بینی نشده حق تقدم رعایا و برزگران ساکن املاک خالصه است نسبت به واگذاری زمینهای بایر آن ملک یا لاقلاً زمینهای بایر مجاور و وصل به قسمتهای دایر ملک - اینگونه زمینها در صورتی ممکن است بخیریداران غیر از رعایا و برزگران ساکن ملک خالصه مجاناً واگذار شود که این زمینها مورد احتیاج اینگونه مالکین ملک نباشد - چه بسا ممکن است در نتیجه افزایش آپیک ملک خالصه و استفاده کامل از آب موجود رعایای ملک بتوانند زمینهای مجاور ملک را آباد و از آنها بهره برداری کنند و باین آیش مورد استفاده قرار دهند یا اینکه در آنها دیم کاری کنند باید زمینی در نظر گرفته شود که در این موارد رعایا و برزگران ملک بر سایرین حق تقدم داشته باشند و البته این حق تقدم آنها مشروط بر این است که در یک مدت معینی زمین را آباد کنند و مقدار آن هم محدود باشد .

این جمعیتی که توی این کشور وجود دارد اگر امنیت نباشد یعنی امنیت قضائی نباشد کار نباشد ، آبادی نباشد این جمعیت کافی برای یک استان این کشور نیست با اینحال گرسنه و لغت و بیچاره هر وقت هم صحبت میشود میگویند کار را بایستی داد بامور دولت ما که حرفی نداریم اگر در این چندین مأمور دولتی چنین وزرائی که بیایند این کار های عام المنفعه را انجام بدهند بسیار خوب در مرحله اول حق آنها باشد اما عرض کردم مأمورین دولت کرایه خانه ندارند بدهند بیایند در کجا یک بیابانی را آباد کنند . و متأسفم از اینکه با این عدم امنیت قضائی کسی نمی آید در این مملکت کارهایی عمرانی را اقدام کند اگر بیاید بکند بایستی خیلی از او تشویق کرد و این کارها کارهایی است که بایستی سرمایه دار بکند کار بی سرمایه و ضعیف و بی چیز و بیچاره نیست بایستی تشویق کرد که سرمایه در این کشور بکار بیفتد تا اشخاص بی بضاعت هم دارای بضاعت و خانه ولاتهای بشوند این فکر را باید عوض کرد باید بکسی که حاضر بشود سرمایه اش را در این کشور بکار بیندازد هر نوع امنیتی ایجاد کرد و از این حرفها دوری کنیم ، عرض دیگری ندارم

نایب رئیس - آقای شومتری

شومتری - بسم الله الرحمن الرحیم این ماده باز قابل تحلیل و تجزیه است : مار گزیده از ریسمان سیاه و سفید میترسد لغت بانلاق ، بنده آنچه را که اطلاع دارم ۲۴۰۰ و خرده های بالاتر ، کمتر در همین حدود املاک خالصه دولت بوده است در این ازمته شاید ۸۰۰ و ۹۰۰ تا را شاید بانحاء مختلف و بعنوان مختلف برده اند حالا دولت یک نظر اساسی گرفته و نمایندگان محترم یک نظر جامعی دارند ایراد میکنند که آن رسدن ملک است بارباب استحقاق که سطح بقاها و آبادی مملکت بالا برود این را ما باید تجزیه کنیم تحلیل کنیم اول مقتضی بود صورت این املاک بنحو جامع معلوم شود (صحیح است) که در کدام استان ، در کدام شهرستان ، در کدام دهستان واقع است و آنوقت تفکیک کنیم بین اراضی باطلاتی بایر و اراضی دایر لغت اراضی بایر باید معلوم شود باطلاتی زه کشی دارد زحمت دارد عنوان دارد ، چندی قبل خواندم در یکی از جراید امریکا که ترجمه آن در روزنامه اطلاعات بود نوشته بود بعضی شد در امریکا که اراضی باطلاتی اراضی لم یزرع اراضی موات که آن اراضی مال بیت المال است نه مثل اراضی بیت المال ما که توی دست یک عده نیرنگ باز میآید تقسیم میشود ، آنجا گفته گهر کس برود آن اراضی را دایر کند ، آباد کند تا چند سال ، ده سال ، پانزده سال مالیات از او اخذ نمیشود اتفاقاً اینها رفتند و شروع کردند بجا های مختلف سرمایه های هنگفتی پیدا کردند دولت هم مساعدت کرده بود ولی وزیر دارائی مورد استیضاح کنگره قرار گرفت ، وزیر دارائی آمریکا آمد و گفت امضای دولت محترم تر از این حرفها است ما میخواهیم سطح مملکت آمریکا به همان و آبادی برسد ، نظر نداریم شخصی خاصی بدهیم این مملکت باید آباد بشود آبادی غیر از

محدودیت و احتکار است ، دولت باید صورت این اراضی را که باطلاتی است معین بکند بعقیده بنده این هم کافی نیست بایستی دولت آنجا سرمایه بدهد باطلان بکند ، بنویسد ماده از مجلس شورای ملی بگذرد که هر کس آمد دهکتار ، پنجاه هکتار ، صد هکتار این اراضی که زه کشی لازم دارد این اراضی که باید بر گردد ، شورش بر گردد به شیری ، قابل کشت و زرع بشود ، تراکتور میدهد ، ماشین میدهد سرمایه میدهد تا مردم بیرونند کار بکنند ما هم بنشینیم توی خودمان برخلاف قانون اساسی برخلاف مصوبات قانون و موازین هم حمله کنیم از این حملات نتیجه ای برای رعایای بیچاره گرفته نمیشود خیلی معذرت میخواهم ، من چون هادت ندارم حرف منطقی را بصورت دیگر در بیآورم این ماده بعقیده من قابل تجدید نظر است باین کیفیت که دولت حتماً صورت اراضی بایر و خالصه و خاصه و بایر ، باز چون طبق موازین معذرت میخواهم ، آقای سلطان العلماء من طبق موازین معتقدم که هر مسلمی رفت اراضی بایری را آباد کرد محترم است ، مقدس است اصولاً میگویم این بیت المال است ، مال بیت المال است ، حالا که میگویم مال بیت المال است باید به بیت المال صورتی داده شود که با موازین منطبق باشد اگر فرض کردیم روزی دولت اظهار کرد باینکه مالکین بیایند این کار را بکنند (سلطان العلماء - البته باید صورت بدهند) همیشه عرض کردم خواستم به بینید که انحرافی ندارم در این قسمت از این جهت بنده عقیده دارم دولت باید تفکیک کند اراضی بایر و اراضی دایر املاک خالصه را ، آنجائی که سکونت درش دارند رعایا اینها تفکیک بشود ، تا نمایندگان محترم روشن بفرجه باشند و بفهمند کجا کدام دسته احتکار میکنند از طرف کدام دسته تخلف بروز میکند این حرف ها این جا باید توضیح داده شود و باین کیفیت باید اصلاح بشود **مخبر** - این نظر جنابعالی تأمین است ، صورت خواسته شده بود جناب آقای وزیر دارائی هم دستور فرموده اند اخیراً هم صورت را به کمیسیون فرستاده اند و مورد مطالعه قرار خواهد گرفت

شومتری - خوت اگر اختلافی نیست و صورت را فرستاده اند آقایان نمایندگان محترم عموماً نظرشان بعمران و آبادی مملکت است بنحوی که هیچ نؤمن بعضی و تکفیر بعضی نشود این اراضی اطراف تهران که می بینیم ، بنده کخانه ندارم نسال است از این اراضی میخواستم ببیند ندادند بهمان وضعیتی است که خودتان در تهران می دانید مردم از این حرف ها میترسند باید فکری کرد بنده کنترتم ولی بنظر من شومتری بودن فقط اسسش را شنیده ام ۲۴ ساعت آن قسمت را دیدم ، شنیدم اراضی را یک عده ای برده اند آباد کرده اند همان کرده اند یا نه اگر هم برده اند همان نکرده اند والا و کلا نسبت بآن ها نظری ندارند اما ما میترسیم هم بیرونند مثل اراضی تهران یکعده خارجی بیایند توی خودشان شرکت تشکیل بدهند باین صورت عجیب این کرایه ای که باین صورت برای مردم در آورده اند که بقول آقای کشاورز

پیشنهاد کفایت مذاکرات تقدیم میگردد - دهقان

دهقان - بنده اول می خواهم از آقایانی که مأمور تهیه و اصلاح نظامنامه جدید مجلس هستند استدعا کنم که باین ماده توجه بکنند که در موقع طرح لوایح وزیر مربوطه باید در مجلس باشد (نبوی) - در نظامنامه فعلی هم هست در نظامنامه قدیم بوده حالا هم باید قید شود (نبوی - حالا هم هست) و راجع به پیشنهادی هم که تقدیم کردم جلسه قبل هم عرض کردم در این جا مذاکره در کلیات نتیجه کافی هاید نمیکند بلکه نظر آقایان نظر اصلاحی باید بشکل پیشنهاد داده شود که در کمیسیون مطرح شود آنچه مفید است و لازم است ضمن لایحه منظور شود از اظهار یک بیاناتی و یک درد دل هائی این جا جز وقت مجلس را گرفتن چیز دیگری هاید نمی - هود بنده عقیده دارم آقایان اگر نظر های اصلاحی دارند که حتماً هم آن نظر های اصلاحی مفید است بشکل پیشنهاد بدهند که در کمیسیون برود و مورد رسیدگی و توجه و دقت قرار بگیرد و ضمیه لایحه بشود و بعد که در شور دوم مطرح میشود این جا تصویب بشود و این صحبت هائی که بعضیها درد دلشان را این جا اضافه می کنند و رویش میگذازند و مطالبی می گویند من گمان میکنم نتیجه ای نداشته باشد ضمناً دو طرح یکی راجع بوزارت کشاورزی و یکی هم راجع بیرونه قتل محمد مسعود تقدیم مجلس شورای ملی میکنم (احسن)

نایب رئیس - آقای امینی

امینی - مخالفت بنده با کفایت مذاکرات از این جهت بود ، اولاً ماده قابل اهمیت است و باید در اطراف آن بحث شود (صحیح است) در ثانی

نایب رئیس - در کفایت مذاکرات بفرمائید **امینی** - بسیار خوب بنده میخواستم من باب دوستی و نصیحت عرض کنم که منظور جنابعالی البته باین هدیت نبود که فرمودید ولی شدت بیانات شما در بنده خیلی مؤثر واقع شد امیدوارم که آقایان توجه بفرمائید که بیشتر مالکین توجه بملک خودشان دارند و آنها را آباد میکنند و از این راه خدمت میکنند مالکیت اصولاً نباید محرومیت از کارهای دیگر داشته باشد و جنابعالی که فرمودید مالک نباید در شغل دیگری وارد شود بنده مخالف این نظر هستم.

نایب رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام بفرمائید (عده کمی برخاستند) تصویب نشد .

کشاورز صدر - طبق ماده ۹۰ عرض دارم مطالب بنده تعریف شده است .

نایب رئیس - آقای نریمان .

نریمان - بنده موافقم در اساس .

نایب رئیس - آقای قاسم فولادوند .

قاسم فولادوند - بنده موافقم و با اصل ماده هم موافقم و معتقد هستم که اگر یک اصلاح جزئی در این ماده پنج بشود شاید همه آقایان محترم هم موافقت بکنند ماده این است اشخاص یا شرکت های ایرانی که بخواهند اراضی بانلانی دولت را خشکانیده یا اراضی خالصه بایر را دایر نمایند هر مقدار اراضی که بتوانند از عهده آبادی آن بر آید مجاناً بآنها

۳ - بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون قوانین دارائی راجع بفروش خالصجات نریمان - بنده راجع بماده چند نظر اصلاحی دارم که عرض میکنم اولاً بهتر است بجای اراضی خالصه بایر که در این ماده نوشته شده بایر خالصه نوشته شود

بعضی از نمایندگان - دولت این قسمت را پس گرفت .

نایب رئیس - حق دارند در ماده پنج صحبت کنند .

نریمان - اولاً بنظر من بهتر است بجای (اراضی خالصه بایر) که در این ماده نوشته شده (اراضی بایر خالصه) نوشته بشود زیرا مقصود و منظور اراضی بایر خالصجات است نه زمین های خالصه بایر .

ثانیاً این که نوشته شده است هر مقدار اراضی بایر خالصه را اشخاص یا شرکت های ایرانی بخواهند بتوانند از عهده آبادی آن بر آید بآنها مجاناً واگذار میشود باید توجه داشت جزو اراضی بایر خالصه یعنی اراضی بایری که بدولت تعلق دارد زمین هائی هست مثل زمینهای بایر واقع در غرب جاده یهلوی از سه راه موافقت بکنند ماده این است اشخاص یا شرکت های ایرانی که بخواهند اراضی بانلانی دولت را خشکانیده یا اراضی خالصه بایر را دایر نمایند هر مقدار اراضی که بتوانند از عهده آبادی آن بر آید مجاناً بآنها

نایب رئیس - آقای شومتری مخالفم .

نایب رئیس - آقای ارباب .

ارباب - موافقم . بنده بحکم وظیفه مجبور شدم بیایم اینجا در اطراف بعضی فرمایشات همکاران محترم توضیحاتی عرض کنم که مملکت ما در این حال خرابی که هست افلا خرابتر نشود از این ماده قسمت خالصه بایر که همکار محترم آقای فولادوند تذکر دادند حرفی ندارم صحیح هم هست اما در اصل اینکه هر موقع یک قانونی برای عمران کشور بمجلس میآورند هیاهو میشود در اطراف آن کسیرمایه دار نباید کاری کند و باید تمام را مأمورین دولت (نمایندگان - همچو حرفی نیست) در دست بگیرند آقایان باطلاق را کدام مأمور دولت میتواند بخشکاند (بهادری) این باطلاقتها کجا است) مأمور دولت کرایه خانه ندارد بدهد بیاید این باطلاقتها را بخشکاند آیا شوخی میکنید ؟ یا جدی است ، اگر شوخی میکنید مجلس جای شوخی نیست اینجا مقدرات کشور ایران تعیین میشود بایستی تشویق کرد از هر سرمایه داری که بیاید باطلاقتها را بخشکاند اراضی بایر را دایر کند کشور را آباد کند تا آبادنشود در این مملکت کار پیدا نمیشود

این جمعیتی که توی این کشور وجود دارد اگر امنیت نباشد یعنی امنیت قضائی نباشد کار نباشد ، آبادی نباشد این جمعیت کافی برای یک استان این کشور نیست با اینحال گرسنه و لغت و بیچاره هر وقت هم صحبت میشود میگویند کار را بایستی داد بامور دولت ما که حرفی نداریم اگر در این چندین مأمور دولتی چنین وزرائی که بیایند این کار های عام المنفعه را انجام بدهند بسیار خوب در مرحله اول حق آنها باشد اما عرض کردم مأمورین دولت کرایه خانه ندارند بدهند بیایند در کجا یک بیابانی را آباد کنند . و متأسفم از اینکه با این عدم امنیت قضائی کسی نمی آید در این مملکت کارهایی عمرانی را اقدام کند اگر بیاید بکند بایستی خیلی از او تشویق کرد و این کارها کارهایی است که بایستی سرمایه دار بکند کار بی سرمایه و ضعیف و بی چیز و بیچاره نیست بایستی تشویق کرد که سرمایه در این کشور بکار بیفتد تا اشخاص بی بضاعت هم دارای بضاعت و خانه ولاتهای بشوند این فکر را باید عوض کرد باید بکسی که حاضر بشود سرمایه اش را در این کشور بکار بیندازد هر نوع امنیتی ایجاد کرد و از این حرفها دوری کنیم ، عرض دیگری ندارم

نایب رئیس - آقای شومتری

شومتری - بسم الله الرحمن الرحیم این ماده باز قابل تحلیل و تجزیه است : مار گزیده از ریسمان سیاه و سفید میترسد لغت بانلاق ، بنده آنچه را که اطلاع دارم ۲۴۰۰ و خرده های بالاتر ، کمتر در همین حدود املاک خالصه دولت بوده است در این ازمته شاید ۸۰۰ و ۹۰۰ تا را شاید بانحاء مختلف و بعنوان مختلف برده اند حالا دولت یک نظر اساسی گرفته و نمایندگان محترم یک نظر جامعی دارند ایراد میکنند که آن رسدن ملک است بارباب استحقاق که سطح بقاها و آبادی مملکت بالا برود این را ما باید تجزیه کنیم تحلیل کنیم اول مقتضی بود صورت این املاک بنحو جامع معلوم شود (صحیح است) که در کدام استان ، در کدام شهرستان ، در کدام دهستان واقع است و آنوقت تفکیک کنیم بین اراضی باطلاتی بایر و اراضی دایر لغت اراضی بایر باید معلوم شود باطلاتی زه کشی دارد زحمت دارد عنوان دارد ، چندی قبل خواندم در یکی از جراید امریکا که ترجمه آن در روزنامه اطلاعات بود نوشته بود بعضی شد در امریکا که اراضی باطلاتی اراضی لم یزرع اراضی موات که آن اراضی مال بیت المال است نه مثل اراضی بیت المال ما که توی دست یک عده نیرنگ باز میآید تقسیم میشود ، آنجا گفته گهر کس برود آن اراضی را دایر کند ، آباد کند تا چند سال ، ده سال ، پانزده سال مالیات از او اخذ نمیشود اتفاقاً اینها رفتند و شروع کردند بجا های مختلف سرمایه های هنگفتی پیدا کردند دولت هم مساعدت کرده بود ولی وزیر دارائی مورد استیضاح کنگره قرار گرفت ، وزیر دارائی آمریکا آمد و گفت امضای دولت محترم تر از این حرفها است ما میخواهیم سطح مملکت آمریکا به همان و آبادی برسد ، نظر نداریم شخصی خاصی بدهیم این مملکت باید آباد بشود آبادی غیر از

محدودیت و احتکار است ، دولت باید صورت این اراضی را که باطلاتی است معین بکند بعقیده بنده این هم کافی نیست بایستی دولت آنجا سرمایه بدهد باطلان بکند ، بنویسد ماده از مجلس شورای ملی بگذرد که هر کس آمد دهکتار ، پنجاه هکتار ، صد هکتار این اراضی که زه کشی لازم دارد این اراضی که باید بر گردد ، شورش بر گردد به شیری ، قابل کشت و زرع بشود ، تراکتور میدهد ، ماشین میدهد سرمایه میدهد تا مردم بیرونند کار بکنند ما هم بنشینیم توی خودمان برخلاف قانون اساسی برخلاف مصوبات قانون و موازین هم حمله کنیم از این حملات نتیجه ای برای رعایای بیچاره گرفته نمیشود خیلی معذرت میخواهم ، من چون هادت ندارم حرف منطقی را بصورت دیگر در بیآورم این ماده بعقیده من قابل تجدید نظر است باین کیفیت که دولت حتماً صورت اراضی بایر و خالصه و خاصه و بایر ، باز چون طبق موازین معذرت میخواهم ، آقای سلطان العلماء من طبق موازین معتقدم که هر مسلمی رفت اراضی بایری را آباد کرد محترم است ، مقدس است اصولاً میگویم این بیت المال است ، مال بیت المال است ، حالا که میگویم مال بیت المال است باید به بیت المال صورتی داده شود که با موازین منطبق باشد اگر فرض کردیم روزی دولت اظهار کرد باینکه مالکین بیایند این کار را بکنند (سلطان العلماء - البته باید صورت بدهند) همیشه عرض کردم خواستم به بینید که انحرافی ندارم در این قسمت از این جهت بنده عقیده دارم دولت باید تفکیک کند اراضی بایر و اراضی دایر املاک خالصه را ، آنجائی که سکونت درش دارند رعایا اینها تفکیک بشود ، تا نمایندگان محترم روشن بفرجه باشند و بفهمند کجا کدام دسته احتکار میکنند از طرف کدام دسته تخلف بروز میکند این حرف ها این جا باید توضیح داده شود و باین کیفیت باید اصلاح بشود **مخبر** - این نظر جنابعالی تأمین است ، صورت خواسته شده بود جناب آقای وزیر دارائی هم دستور فرموده اند اخیراً هم صورت را به کمیسیون فرستاده اند و مورد مطالعه قرار خواهد گرفت

شومتری - خوت اگر اختلافی نیست و صورت را فرستاده اند آقایان نمایندگان محترم عموماً نظرشان بعمران و آبادی مملکت است بنحوی که هیچ نؤمن بعضی و تکفیر بعضی نشود این اراضی اطراف تهران که می بینیم ، بنده کخانه ندارم نسال است از این اراضی میخواستم ببیند ندادند بهمان وضعیتی است که خودتان در تهران می دانید مردم از این حرف ها میترسند باید فکری کرد بنده کنترتم ولی بنظر من شومتری بودن فقط اسسش را شنیده ام ۲۴ ساعت آن قسمت را دیدم ، شنیدم اراضی را یک عده ای برده اند آباد کرده اند همان کرده اند یا نه اگر هم برده اند همان نکرده اند والا و کلا نسبت بآن ها نظری ندارند اما ما میترسیم هم بیرونند مثل اراضی تهران یکعده خارجی بیایند توی خودشان شرکت تشکیل بدهند باین صورت عجیب این کرایه ای که باین صورت برای مردم در آورده اند که بقول آقای کشاورز

صدر مردم را بتزلزل انداخته فکری بکنید که حقیقه بدست مردم برسد و مملکت آباد بشود عرض دیگری ندارم. (صحیح است)

نایب رئیس - آقای غلامرضا فولادوند

نایب رئیس - آقای رفیع مخالفند؟

رفیع - خیر بنده يك عرض داشتم که حالا موقتش گذشته.

نایب رئیس - بفرمائید.

رفیع - بنده موقمی که اجازه خواستم برای پرس گرفتن آن کلمه بایر بود آقای وزیر مالی بی مطالعه این کلمه را پرس گرفت برای این که زمین های آباد که آباد هست زمینهای بایر را باید آباد کرد (صحیح است) این جا باید ذکر شود زمین بایر حرف در اینجا است که باید مردم بروند زمین های بایر را زراعت بکنند (صحیح است) زمینهای خالصه خیلی زیاد است بایستی زمینهای بایر آباد شود و بنده این را دوباره پیشنهاد میکنم.

کشاورز صدر - مطابق ماده ۹۰ اجازه خواستم توضیح بدهم.

نایب رئیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - این موضوع اراضی بایر را که آقای رفیع هم فرمودند بنده در کمیسیون دارائی راه حلی پیدا کردم که هم منظور آقایان که نظر حذف داشته اند تأمین گردد و هم منظور سایر آقایان تأمین شود این بود که صورت اراضی بایر را خواستم که به کمیسیون قوانین دارائی بیاورند و در آن جا مطالعه بشود و آنوقت در کمیسیون تصمیمی گرفته بشود نظر آقای وزیر دارائی هم که فرمودند من موافقم چنین تصور می کنم که قصدشان این بوده است که بعد در کمیسیون تصمیمی گرفته شود که نظر خاصی نبوده برای اینکه این جمله گذاشته شده به منظوری که بنده هم در مذاکره

اولی عرض کردم ما بحسن نیت ایشان معتقدیم و در این ماده هم این نبوده که غیر از اشخاصی که استعفا دارند داده شود و فرمایش آقای رفیع هم صحیح است ما باید سعی کنیم که اراضی بایر آباد شود (صحیح است) و روی این قسمت باید در کمیسیون وزارت دارائی بحث شود و یک راه حلی با توافق آقای وزیر دارائی در نظر گرفته شود که منظور اصولی تأمین شود بنده

اجازه ای که خواستم برای این بود که يك پیشنهادی دادم که چون در شور اول تبصره ها که پیشنهاد میشود در مجلس بحث در اطراف آن نمیشود خواستم يك توضیحی عرض کنم راجع بان تبصره پیشنهادی که نظر اعضای کمیسیون دارائی و جناب آقای وزیر دارائی را باین نکته جلب کنم و آن این است آنچه که ما شنیدیم این املاکی که مورد اختلاف بود بعد از شهریور که در دادگاهها مطرح بوده و مورد رسیدگی بوده که به بینند که آیا این املاک مال اشخاص بوده یا نه و مالکیت آنها مورد بحث و صحبت بوده یا بعد دادگاهها رسیدگی بشود قانونی برای اینصورت

گنشت است و دادگاه صلاحیت دارد دادگستری هم رسیدگی میکند ولی این قانون اخیری که گذشته است

از مجلس املاک و اگذاری بنام موقوفه خاندان پهلوی واگذار شد در آن جا (استدعا میکنم آقای وزیر دارائی توجه بفرمائید) مثل اینکه وزارت دارائی يك سامعه ای کرده در آنجا ما قید کردیم که املاکی که مالکیت آنها مسلم شده و اگذار میشود و املاکی که مالکیت آنها مورد بحث و مذاکره در دادگاه میباشد باید پس از اینکه در دادگاه تعیین تکلیفشان شد آنوقت واگذار شود اگر مال دولت بود آنوقت باید واگذار شود اگر مال مردم بود که نباید املاک آنها را واگذار به دیگری کرد، بنده چون يك کسی هستم که نه در املاک آنجا نظر داشتم نه هوا گذاری و نه خریداری و نه داخل این مسائل بودم، این حق را بخودم میدهم و چون میدانم اعلیحضرت سمایون شاهنشاهی هم نظری جز عدالت و خیر و صلاح جامعه ندارند (صحیح است) بنده خواستم این جمله را اینجاء عرض کنم که آقای وزیر دارائی هم توجه کنند که این املاک تا وقتی که تعیین تکلیفشان نشده باید زیر نظر وزارت دارائی جمع آوری شود پس از اینکه حکم نهائی صادر شد اگر جزو آن املاکی است که باید واگذار بشود بدر بار واگذار کنند و اگر مال مردم است که باید بعود آنها واگذار بشود و دست خودشان داده شود خواستم در این موقع و در ضمن تصویب این قانون هم بدین وسیله جلب نظر حضرت عالی را بکنم که این پرونده را بفرمائید بیاورند و رسیدگی کنند در این زمینه هم امریه صادر شده است از طرف اعلیحضرت همایونی ولی متأسفانه تاکنون عمل نشده باید تعیین تکلیف مالکیت این املاک بشود اگر مال در بار بود جزو موقوفه خاندان معظم پهلوی بشود که واگذار میشود اگر هم مال مردم بود باید بدهند مردم که بروند بی کارشان

نایب رئیس - پیشنهاد کفایت مذاکرات رسیده است قرائت میشود.

ریاست محترم مجلس شورای ملی: پیشنهاد میکنم در ماده مذاکرات کافی باشد. محمدعلی مسعودی

نایب رئیس - آقای محمد علی مسعودی

محمد علی مسعودی - چون جناب آقای وزیر دارائی با اصلاح ماده موافقت فرمودند و منصوصاً مقرر شد در کمیسیون هم در این باره مذاکراتی بعمل بیاید بنابراین بنده پیشنهاد می کنم در قسمت ماده رأی بکفایت مذاکرات گرفته بشود.

نایب رئیس - آقای وزیر دارائی

وزیر دارائی - بنده موافقت کردم که کلمه اراضی خالصه بایر از ماده برداشته شود برای این که اراضی خالصه بایر در ماده اول که بزرگترین فروخته میشود قید شده است بنابراین این عبارت این جا زیاد بود و مقصود من این بود و موافقت من مبتنی بر يك اساس صحیح بود

نایب رئیس - آقای قاسم فولادوند

قاسم فولادوند - بنده يك توضیحی دارم راجع باین ماده در خصوص کفایت مذاکرات **نایب رئیس** - پیشنهاد کفایت مذاکرات شده است.

صحفی - دفعه دوم کفایت مذاکرات توضیح ندارد.

نایب رئیس - اجازه بفرمائید رأی گرفته شود. چون مخالفی ندارد مطابق آئین نامه دفعه دوم کفایت مذاکرات توضیح ندارد رأی میگیریم به کفایت مذاکرات آقایانی که موافقت قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد، پیشنهادات قرائت میشود.

کشاورز صدر - مطابق ماده ۹۰ بنده اجازه میخواهم.

نایب رئیس - پیشنهادات که تمام شد بجناب عالی اجازه داده میشود.

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی: پیشنهاد میکنم اراضی دشت مغان مشمول مقررات ماده ۵ بوده و مجاناً بلا عوض بین ایلات و عشایر شاهسون تقسیم خواهد شد - طرز عمل و سایر مقررات مربوط باین قسمت را آئین نامه که بتصویب کمیسیون دارائی خواهد رسید تعیین خواهد کرد - بهادری

تبصره بنامه پیشنهاد مینمایم خالصجات و املاکی که تکلیف آنها در دادگاه های امور املاک هنوز معلوم نشده و دهوای آن در محاکم قانونی مطرح است از این قانون مستثنی و تا تکلیف قطعی آنها در دادگاه معلوم نشود حق فروش و واگذاری ندارند وزارت دارائی باید خودش در این املاک عمل نموده تا تکلیف آنها معلوم شود ملک مدنی.

برای اصلاح بین نظر دولت و مجلس پیشنهاد میکنم قسمت (یا اراضی خالصه بایر) از ماده برداشته شود قاسم فولادوند ریاست محترم مجلس

تبصره های زیر را پیشنهاد مینماید که به ماده ۵ ملحق گردد.

تبصره ۱ - دانشکده کشاورزی و مزارع و باغات و مؤسسات ضمیمه آن واقع در کرج و همچنین امیرآباد ملکی دولت واقع در شمال غربی تهران که اختصاص بکوی دانشگاه یافته بملکیت بدانشگاه تهران واگذار میشود.

تبصره ۲ - دانشگاه میتواند قسمتی از امیرآباد را که مقتضی باشد طبق نقشه و شرایطی که شورای دانشگاه تصویب خواهد کرد برای تهیه خانه مسکونی ملیین و کارمندان دانشگاه منتقل و بهای آن را با قسط دریافت و صرف عمران و آبادی سکوی دانشگاه نماید

تبصره - هدای از خالصجات دولتی که برای ایجاد مزارع نمونه مناسبت باشد وحد متوسط درآمد ۳ ساله اخیر آن معادل مجبوع بودجه دانشکده کشاورزی کرج باشد با انتخاب دانشگاه بدانشگاه تهران منتقل میشود. در آمد این خالصجات بحساب درآمد اختصاصی دانشگاه منظور و از آن محل بودجه دانشکده کشاورزی کرج با تصویب شورای دانشگاه تأمین میگردد. دکتر نصرت الله کاسمی

ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم ماده ۵ کشاورز اصلاح شود طبق خرد مالک و زارعین بشرط سکونت در محل که درآمد سالانه آنها کمتر از ۶۰ هزار ریال باشد. که بخواهند اراضی با تلافی دولت را خشک کنند یا اراضی خالصه بایر را دائر نمایند و بتوانند از عهده آن بر آیند حداکثر شصت هکتار با آنها مجاناً واگذار خواهد شد این واگذاری بشرط تمهید آبادی در مدت محدود و متناسبی خواهد بود آئین نامه واگذاری آن به پیشنهاد وزارت دارائی و تصویب کمیسیون قوانین دارائی بموقع اجراء گذارده خواهد شد عدم انجام تمهیدات در مدت مشروط موجب اختیار فسخ برای بانک کشاورزی خواهد بود. عماد تربتی

ریاست محترم مجلس شورای ملی: اینجناب پیشنهاد مینمایم که تبصره ذیل به ماده ۵ اضافه شود

تبصره - خریداران در هر مزرعه مکلف هستند از بین خود یک نفر بعنوان سر فلاح یا حقوق مکنفی انتخاب کنند که سر فلاح مزبور با تشریک مساعی دهقان و در حضور خریداران بر نامه برای عمران و آبادی و فرس اشجار و ایجاد قنات و چلو گیری از مناقشات و منازعات رعایا بر سر زمین و آب (از طریق حکمیت لازم الاجرا) تهیه و بعد از تصویب اکثریت خریداران هر مزرعه بموقع اجراء گذاشته شود

انتخاب سر فلاح هر دو سال یکمرتبه تجدید خواهد شد و در صورت تخلف سر فلاح از وظایف محوله بحکم دادستان محل قابل عزل و تعقیب خواهد بود کهید.

ریاست محترم مجلس شورای ملی: پیشنهاد میکنم ماده ۵ بطریق زیر اصلاح شود:

اشخاص و اتباع ایرانی که بخواهند اراضی با تلافی دولت را خشک کنند یا اراضی بایر را دائر نمایند پس از تشخیص استعداد درخواست کننده علاوه از آنکه اراضی مجاناً با آنها بر گذار میشود بقدر لزوم از طرف دولت بدرخواست آن و وام داده خواهد شد. سید محمد علی خوشتری.

اینجناب محمود نریان پیشنهاد می کنم اراضی بایر دولت که در نزدیکی شهرهای مهم واقع و برای ساختن خانه و سکونت مورد احتیاج ساکنین این شهرها است بطور مزایده و بقطعات کوچک فروخته شود در اراضی بایر واقع در نزدیکی و مجاری دهنات خاصه که باید مجاناً واگذار شود رعایا و برزگران ساکن ملک خالصه مجاور حق تقدم داشته باشند گنمه شرکتهای ایرانی که صاحبان سهام و اکثریت سهام آن متعلق باتباع ایران است تبدیل شود. نریان

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی: پیشنهاد می کنم در ماده ۵ بجای جمله بتوانند از عهده آبادی آن بر آیند نوشته شود بتوانند از عهده زراعت در آن بر آیند. صفوی

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر

کشاورز صدر - بنده هیچ انتظار نداشتم که جناب آقای امینی تشریف بیاورند این جا عرض کنم بنده را تعریف بکنند و بگویند در مقام این بر آید که باید که خبر بهای که تو مخالف مالکین هستی بشود مرا منع میکنند بنده دیگر عرضی نکنم ولی در همین حال بنده متشکرم از این که بنده را لاف زدن کموبست نتوانند چون این فاعده شده است که هر کس بخواهد انتقادی بکند و حرفی بزند فوراً می آیند و می گویند مخالف با مالکیت هستی بنده اینجا صریحاً عرض می کنم که بنده موافق با مالکیت و مالک هستم ولی مالک حساسی و مالک غیر متمدی اگر خاطر تان باشد عرض کردم این جا که اگر ما این اراضی بایر را این جا واگذار کنیم باین صورت بنام اراضی بایر اولاً کسانی مثل رعیت، حسن و حسین و کربلانی علی که نمی آیند سراغش، آن کسانی که اسباب کار دارند می آیند من مخصوصاً متذکر شدم مالکینی که از اجداد آن ها ملک با آنها رسیده است آنها باز با رعایا شان خیلی بهتر از تازه بدوران رسیده ها رفتار میکنند، بنده مخالفتم با مالکینی که با رعایای خودشان خوب رفتار میکنند که ندارم مخالفت باین که مالک نباید شغل دیگر داشته باشد نکردم عرض کردم که در این ملک باید حساب و کتاب باشد همان طور که در سابق بود مخصوصاً در ایران از دوران بسیار قدیم این فاعده بوده که بایستی اصناف حد خودشان را داشته باشند (اردلان - آقا این اصل صحیح نیست) یعنی يك کسی نباید تاجر باشد و مالک باشد و همه کاره شود و همه مشاغل را اختصاص بدهد بخودش (اردلان - اردلان نه من اینجا میانم نه شما حالا میخواهید قبول کنید یا قبول نکنید بدبختی و راین است که ایشان با فکر هم هستند (زنک رئیس) و مالک هم نیستند، ملکی هم ندارند دفاع میکنند حالا اجازه بفرمائید بنده عرض را بکنم من متقدم در مجلس شورای ملی هر کس آزاد است پشت تربیون هر حرفی را بزند و اگر کسی آمد پشت تربیون انتقاد کرد از اوضاع یاو نباید بگویند تو می خواهی تحصیل و جاهت کنی تازه بنده میگویم تحصیل و جاهت کردن یعنی چه؟ یعنی يك حرفی بزند که عموم مردم خوششان بیاید لابد تمام مردم تشخیص شان از فکر عده معدود بهتر است این گناه برای کسی نیست که بگوید تو چرا این حرف را زدی، بنده توی خانه خودم بیچه خودم که پانزده ساله است اجازه میدهم باینده معاجه کند شامم باید بپزد اجازه بدهید که اینجا عرض خودم را بکنم آقای امینی جنابعالی این جا فرمودید که بنده با مالکیت اظهار مخالفت کردم اینطور نیست و بنده انتظار نداشتم و با آقا ارادت دارم و بعد هم فرمودید که من از اظهار تو بسیار متأثر شدم ایکاش تأثر شما موجب که از من نباشد، موجب این میشد که بفکر علاج کار میافتادید، بنده اینجا صریحاً اعلام میکنم که خدمت فخرالدوله مادر بزرگوار جنابعالی کسی است از بسیاری از مالکین در ملک خودشان آسایش

رعایا را بهتر فراموش بکنند و شاید اگر دست جنابعالی بود آن جور فراموش میکردید. گناهی نکردم که گفتم دیگران این جور نیستند (آشتیانی زاده - آقا ملک زیاد دارند) بکنه ای را که عرض میکنم خواه موم آقایان موافق باشند خواه مخالف باشند این است که خواهی نخواهی بایستی مردم مالکین خودشان حس شوند دور هم و فکر بکنند که اگر يك آدمی آمده است وارد شده در هر که آنها یا خدای نخواسته خودشان بفکر نیستند آسایش رعایا شان را فراموش کنند زندگی شان را راحت بکنند فرصت ندهند بکسانی که در طرف دهقان يك کسی کاخ بیلاقی و قشلاقی و اتومبیل تابستانی و زمستانی داشته باشد و این مسائل را بر رخ مردم بکشند، این درست نیست عرض من این بود نه اینکه با مالکیت مخالفم بنده با آن مالکینی موافقم که جد خود من آن فاعده را آورده معتمدین عبدالله آن مالکینی که خود شما هم قائل هستید، انصاف میخواهم من از آقایان اگر بحکم شرع ما عمل بکنیم اگر عوارض هر می را بپردازیم خمس و ذکوة بدهیم اینقدر کسی ثروتمند میشود که در سوئیس و آمریکا و حتی در آفریقا وقتی به بیئت جای دیگری نیست در آفریقا زمین دارند (نورالدین امامی - جای خطرناکی است) این درست نیست، البته من مالکینی را میدانم که دلارها را برداشته اند و رفته اند در آمریکا و سوئیس چیز خریده اند و آنجا زندگی میکنند (خوشتری - اموال آنها باید مصادره شود) عرض میکنم که از آقای وزیر دارائی سؤال بفرمائید بایستی آقایانی که رفته اند در آمریکا و دلار دارند آنها را بیاورید اینجا تا آن روزنامه نویس آمریکائی از آنجا حمایت نکند و بگویم آقا شما خودتان حمایت میکنید از آن کردن کفنها و صاحبان دلار که آمده اند آنجا و بازمه میل دارند که بقیه سرمایه مملکت دست آنها بیفتد این طور است که بنده عرض میکنم و الا بنده مالکیت را عرض نکردم، آقای وزیر دارائی باید همانطور که آقای امینی را آوردند ایشان دوسه هارا کشیدند بیرون و الان بیست میلیون تومان مال بانی را که تجدید نظر آن قطعی شده بپرونده های آنها را آورده اند بیرون، آنوقت چه میگویند دستشان که به ایمانی نرسد ایشان می بندند و میگویند بهائی است (مکرر - کسی این حرف را زده است) سید اولاد بیغیر است آقا، میگویند بهائی است این حرف های بی اساس را میزنند بهرحال بنده با مالکیت موافقم ولی با تجاوز مبارزه می کنم

۴. تصویب نمایندگی آقای رسیم گیو نماینده زرتشتیان

نایب رئیس - اجازه بفرمائید دو طرح از طرف آقایان تقدیم شه (اردلان - يك تذکره نظامنامه ای دارم) اجازه بفرمائید آقای اردلان سه نمونه انضباط هستی بنده دارم صحبت می کنم (اردلان - به بنده اجازه بفرمائید اخبار نظامنامه ای دارم) اسم سه نوشته شده است و اجازه هم بنده داده میشود پس از این طرح بحث گزارش از کمیسیون رسیم است که آقای حذقی قرائت می کند

گزارش همه دوم بشرح زیر قرائت شد

شبه دوم پرونده انتخابات زرتشتیان دائر به نمایندگی آقای ارباب رستم کیو را مورد شور و مطالعه قرار داده و پس از مذاقه در پرونده چون معلوم شد بر طبق مقررات قانون انتخابات دوره شانزدهم قانونگذاری زرتشتیان در کلبه نقاط ایران انجام شده و در نتیجه آقای ارباب رستم کیو با کثرت ۲۲۶ رأی از مجموع ۲۴۱ رأی مأخوذه دست نمایندگی انتخاب شده اند و در تاریخ پنجم اردیبهشت ماه ۱۳۲۹ اعتبار نامه از طرف انجمن زرتشتیان بنام ایشان صادر شده است و چون شکایتی در پرونده موجود نبود لذا شبه دوم باتفاق آراء صحت نمایندگی آقای ارباب رستم کیو را تصدیق و اینک گزارش آنرا برای تأیید تقدیم مجلس شورای ملی مینماید

نایب رئیس - چون مخالفی نیست تصویب شد

اردلان - بنده تذکری دارم

تصویب دو فوریت طرح پیشنهادی راجع

بالغاء تصمصیم هیئت تصفیه در باب تقسیمات کشور

نایب رئیس - طرح قرائت میشود. بعد بفرمائید (شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی: چون تصمصیم اخیر هیئت تصفیه کارمندان دولت در باره تشکیلات وزارت کشور متباین با قانون تقسیمات کشور مصوب ۱۶ آبان ۱۳۱۶ و قانون اصلاحی مصوب ۱۹ دی ۱۳۱۶ و قوانین دیگر است و مراد از برگذاری اختیار تصفیه نقش قوانین نبوده لذا امضاء کنندگان ماده واحده ذیل را بقید دو فوریت پیشنهاد و تصویب آنرا درخواست مینمائیم:

ماده واحده - قانون تقسیمات کشور

مصوب ۱۶ آبان و ۱۹ دیماه ۱۳۱۶ بقوت خود باقی و بطوریکه مجلس شورای ملی برنامه دولت را دائر بتشکیلات متناسب با اوضاع حاضر تصویب نموده دولت مکلف است هر چه زودتر لایحه خود را تقدیم مجلس نموده تا اقدام مقتضی بعمل آید.

خسرو قشقائی - شوشتری - علی محمد غضنفری حسن مکرم - گودرزی - احمد دهقان - شهاب خسروانی - پرومند - دولت آبادی - طاهری - پالیزی - کرگانی - دکتر راجی - ملک مدنی - رضا آصف - مهدی ارباب - عزیز اعظم زنگنه - صاحب جمع - مجید موقر - ابوالفتح دولتشاهی - ابوالقاسم امینی - محمود معمودی - حسن اکبر - صفائی - دکتر کاسبی - اسمعیل ظفری - ناظرزاده پناهی - ع. بزرگ نیا - امیر افشاری - دکتر جلالی - امامی امیری - قبادیان - سالار بهزادی - نورالدین امامی - قهرمان - عباس اسلامی - خاکباز - قراگزلو بهادری - مهدوی - فرامرزی - دکتر مصباح زاده افشار - فقیهزاده و چند امضاء لایقره

نایب رئیس - طرح دیگری هم در این زمینه

رسیده است قرائت میشود:

امضاء کنندگان زیر ماده واحده ذیل را باید دو فوریت تقدیم مجلس شورای ملی مینمائیم:

چون تصمصیم هیئت تصفیه درباره تغییر تقسیمات

کشور خارج از وظیفه قانونی آن هیئت بوده و مامد هر گونه ارزش قانونی و غیر قابل اجرا است. حاذقی - شوشتری - دکتر مصباح صفائی - حسن مکرم - طاهری - افشار سادقی - عسکر صاحب جمع - ناصر زاده - مهدی ارباب - نورالدین امامی - مجید موقر - احمد دهقان - چند امضای لایقره

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر

کشاورز صدر - بنده موافقم.

نایب رئیس - آقای شوشتری

شوشتری - بنده موافقم.

نایب رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده موافقم.

نایب رئیس - آقای ارباب مهدی

ارباب مهدی - بنده موافقم.

نایب رئیس - آقای اسلامی

اسلامی - بنده موافق مشروط هستم.

نایب رئیس - آقای قبادیان

قبادیان - موافقم.

نایب رئیس - بنا بر این احتیاجی به صحبت

نیست رأی میگیریم بفوریت اول آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. فوریت دوم مطرح است آقای فرامرزی موافقت یا مخالف؟

فرامرزی - مخالفم.

نایب رئیس - آقای فرامرزی بفرمائید

فرامرزی - عرض کنم که اینها این اختیار را در سایر وزارتخانهها نداشته اند بنابراین باید یک ترتیبی کرد که عمل اینها در سایر وزارتخانهها متوقف بشود باین ترتیبی که عمل کرده اند. نایب رئیس - این مربوط باصل ماده است. فرامرزی - بنابراین بنده معترضم که این طرح را آقایان طوری بکنند که جامعتر باشد این استفاده را بنده از فرمایش آقای وزیر دادگستری کردم.

نایب رئیس - آقای رضوی موافقت یا مخالف؟

رضوی - مخالفم.

نایب رئیس - آقای اردلان

اردلان - بنده مخالفم.

نایب رئیس - آقای اسلامی

اسلامی - عرض کنم که خوشبختانه وزارت کشور که بنده همیشه عرض میکنم وزارت کمیسیون شده یک گرفتاری پیدا کرده که ناچار است مجلس شورای ملی این گرفتاری را حل بکند، بنده خودم این طرح را امضاء کردم موافقم و البته مجلس شورای ملی این را حل خواهد کرد ولی شرطش این است که وزارت کشور در امور شهرستانها بی نظرفترار کند (صحیح است) مخصوصاً قانونی از اینجا گذشت بنام قانون استقلال شهرداریها، وزارت کشور همه را مسکوت گذاشته و انداخته توی دست انداز کمیسیون بازی، همه شهرها شهردار معرفی میکنند موافقت نمیکنند مثل قم، رشت، مازندران جاهای دیگر، ما

موافقت این عمل خلاف قانونی گذشته است. روح بکنیم ولی وزارت کشور هم باید توجه کند. آقای شوشتری سر کار که امور قضائی را آنگاه ادامه میکند وزارت کشور در کارهای غیر قانونی دخالت نباید بکند والا بنده همین جا اعلان کرده میکنم و با اینکه بنده موافق هستم این کار این طور نباشد با همه و شتاب انجام بگیرد ما فوریت اولش رأی دادیم و با صلحش هم رأی میگیریم ولی بایستی که بیست مطالعه بسیار دقیق شود و همان طور که آقای فرامرزی فرمود نسبت بسایر وزارتخانهها هم باید توجهی شود. شوشتری - همین تمام میکند.

۶- مذاکره در فوریت طرح قانونی راجع به

پرونده قتل محمد مسعود و عدم تصویب فوریت

نایب رئیس - رأی میگیریم بفوریت دوم آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد برای طبع و توزیع فرستاده میشود. یک طرح دیگری رسیده است که قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

ریاست مجلس مقدس شورای ملی:

چون اغلب نمایندگان مایل هستند از جریان رسیدگی پرونده قتل مرحوم محمد مسعود مستعضر شوند ماده واحده زیر را تقدیم و با قید دو فوریت تقاضای طرح آنرا دارم:

ماده واحده - برای رسیدگی بجرمان پرونده قتل محمد مسعود و استعضار مجلس شورای ملی از چگونگی رسیدگی دادسرا باین پرونده سه نفر از مجلس شورای ملی (آقایان دکتر محمد مصدق - گنابادی - گودرزی) باتفاق چهار نفر از رؤسای شعب دیوان کشور که بطور قرعه از بین تمام رؤسای شعب انتخاب خواهند شد و دادستان دیوان کشور بحتویات پرونده مذکور رسیدگی نموده نظر خود را در ظرف یکماه بمجلس شورای ملی گزارش خواهند داد.

دهقان - حاذقی - پرومند - گودرزی - آصف - دکتر راجی - پیراسته - اردلان - دکتر نبوی - افشار صادقی - فرامرزی - دکتر علی جلالی - بزرگ نیا - طاهری - کرگانی - محمد ذوالفقاری - عباسی - موسوی ملک مدنی - قربشی - شوشتری - صدری - دولت آبادی - فقیهزاده - دکتر طاهری - سالار بهزادی - صفوی - مهدوی - ابتهاج - ناصر ذوالفقاری - عزیز اعظم زنگنه - محمد علی مسعودی

نایب رئیس - آقای دهقان موافقت؟

دهقان - موافقم.

نایب رئیس - آقای اردلان

اردلان - موافقم.

نایب رئیس - آقای عامری

عامری - مخالفم.

عامری - البته قتلی اتفاق افتاده جنابانی واقع

شده حتماً بایستی روشن شود مخالف بنده از این حیث نیست ولی میخواهم عرض کنم این رویه ای که در همه جای دنیا معمول است که تقاضای کمیسیون خاصی میشود برای رسیدگی، آن کمیسیونها برای اعمال مجلس شورای ملی نسبت بنظارتی است که مجلس نسبت باجرای

قوانین از طرف دولت دارد وقتی که آقای پیراسته این جا توضیح دادند که این کار هنوز بجای نرسیده است و در مرحله تحقیقاتی است. هیچکس حق ندارد تا در مرحله تحقیقاتی است برود بخواند. پس این رسیدگی خلاف اصل است. نظارتی کمیسیون شورای ملی میتواند بکند نسبت باعمال دولت که قانون اساسی بآن اجازه داده همان کمیسیونهایی است که تعیین میشود تا در احوال دولت نظارت بکنند و وزیر دادگستری این جا نشسته، یک قتلی اتفاق افتاده بنده بهیچوجه نه از این طرف نه از آن طرف بهیچوجه من الوجوه اطلاعی ندارم و نمیدانم چطور شده است همین قدر میدانم بآننام نرسیده و روشن نشده است، از آقای وزیر دادگستری صراحت آقایان باید بخواهند که چرا این دو سه را کماصداً اگر قتل واقع شده و اگر مشمول مرور زمان هم شده دادستان باید بگوید مشمول مرور زمان واقع شده مثلا دهسال گذشته است اما تا وقتی که مشمول مرور زمان نیست وزیر دادگستری مسئول این کار است هر یکی از آنها که تعلقی در انجام وظیفه اش کرده است شما باید بخواهید که چرا تصور شده ولی این برخلاف اصول است که یک پرونده ای که در مرحله تحقیقاتی است شما بروید این را نگاه کنید این خلاف اصول است. از نظر خلاف اصول عرض میکنم و اگر کمیسیونها را از آقای وزیر دادگستری بخواهید توضیح بدهند که چرا این تأخیر شده و بعد هم تأکید بکنیم در تعقیب قضیه بخواهید از ایشان که در ظرف پانزده روز ۱۰ روز، سه روز بیاینجا توضیح بدهند و مخالفت بنده فقط از این لحاظ بود والا قتلی واقع شده باید تحقیق بشود تعقیب بشود و توضیح داده بشود و گزارش آن بمجلس شورای ملی داده بشود.

نایب رئیس - آقای دهقان

دهقان - وظیفه ما است که از هر گونه تشنج در مجلس شورای ملی جلوگیری کنیم تا مجلس شورای ملی بتواند بکارهای اساسی ترش برسد تا سافه صحبت پرونده قتل محمد مسعود بمجلس شورای ملی گشایده شده و اگر یک تکلیف قطعی برای این کار روشن نشود (صحیح است) و اساس این کار روشن نشود هر روز آتهائی که در این عمل ذی نفع هستند یا آتهائی که بی وسیله برای تشنج میگردند این را دست آویز میکنند و بهم گوشه میزنند و ما هم باید وقتان صرف گوش کردن مطالبی باشد که قطعاً بمجلس شورای ملی مربوط نیست بالاخره قتلی واقع شده است باید معلوم بشود که دوا بر قضائی و کسانی که مسئولیت رسیدگی باین امر را داشته اند آیا وظیفه خودشان را انجام داده اند و مطابق اظهار نظر و مطالبی که این جا آقای مکی گفتند در اینکار اعمال نظر شده و قتلی که اتفاق افتاده خون را با مصطلاح بهتر دادند ما میخواهیم بدانیم که این پرونده بکجا کشیده تا آنجائی که عمل شده آیا صحیح عمل شده است و این دست آویز را از دست اشغالی که میخواهند موجب تشنج بشوند و حربه بر علیه این و آن دودست داشته باشند بگیریم و علاوه مطلب را روشن بکنیم و خودمان را از این

جنجال بر کنار کنیم. آقای عامری - هیچ اشکالی ندارد ما این جا پیشنهاد کردیم جناب آقای دکتر مصدق که مورد احترام ما هستند و آقای گنابادی که یکی از اشخاص شریف و از فضات با سابقه این مملکت هستند و آقای گودرزی که ایشان هم از فضات شریف هستند باتفاق چهار نفر از رؤسای شعب دیوان عالی کشور و دادستان دیوان کشور این دو سه را بخوانند یک گزارشی بمجلس بدهند، بنده این را بآقای عامری عرض کنم که هر کس بهر کس فرض داشته این را وسیله کرده که این اتهام را باویزند، آخر بگذارید که رفع این اتهامات بشود بنده عقیده ام این است که هر وقت بهر کس اتهام زده میشود بهر اداره ای بهر وزارتخانه ای مثل تمام مجالس دنیا فوراً یک کمیسیون تحقیق تشکیل بشود برود رسیدگی بکند و در این جنجال هارا بگذارند که اشخاص را مورد اتهام قرار دهند و هر کس هر فرضی دارد هر اتهامی بهر کس نسیانند و هر لحاظی دلش میخواهد نکند بگذارید اگر کسی وظیفه اش را انجام نداده تعقیب بکنند ولی اگر کسی وظیفه اش را انجام داده نیابند این جا تحت لفافه و هوچیکری و نمیدانم بعضی حرفها اینجا هر چه دلشان میخواهد بگویند و هر چه هم دلشان میخواهد توی روزنامه هاشان بنویسند بنا بر این استدعا میکنم جناب عالی هم مخالفتتان را پس بگیرند که رأی گرفته بشود و این کمیسیون تشکیل بشود تا ببخود کسی را متهم قرار دهند و تکلیف این پرونده هم برای همه روشن بشود.

نایب رئیس - رأی میگیریم بفوریت اول

آقایانی که موافقت قیام کنند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد.

دکتر شایگان - ملت ایران مسبوق است که

پرونده چیست؟ پرونده جعل است جعل جای حقیقت را نمیتواند بگیرد.

دهقان - آقای دکتر مصدق میروند رسیدگی

میکند ایشان مگر ماست مالی میکنند؟

دکتر بقائی - اصل پرونده جعل است چیزی را

رسیدگی کنند؟

مکی - پرونده چاپخانه مجلس را هم بگیرند بیاورند.

نایب رئیس - دهم دقیقه نفس داده میشود.

۷- بقیه مذاکره در گزارش کمیسیون

قوانین دارائی راجع بفروش خالصجات

نایب رئیس - ماده ششم لایحه مطرح است.

اردلان - بنده تذکر دارم مطابق ماده ۸۳

بیانات قبل از دستور و بعد از دستور اجازه داده شده صحیح زود هم نماینده محترم جناب آقای آصف قبل از وقت اسم نویسی کرده اند بنده تقاضا میکنم ایشان بعد از دستور اجازه بفرمائید مطالبشان را بگویند. ایشان خودشان هم یک شرحی نوشته اند که مطالبی دارند و چون فوریت دارد اجازه بفرمائید به عرض مجلس برسانند.

حاذقی - تذکر نظامنامه ای دارم

نایب رئیس - بعد از قرائت ماده ۶

(ماده ششم بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۶ - اراضی خالصه که اعیان آن متعلق باشخاص است از طرف بانک به توافق صاحبان اعیانی در صورتیکه طالب باشند ابتدا با باسقاط پنجساله فروخته میشود - هر سه خانه های مسکونی رهیا مجاناً واکذار میشود.

نایب رئیس - آقای نبوی موافقت یا مخالف؟

نبوی - مخالف.

نایب رئیس - آقای اردلان موافقت یا

مخالف؟

اردلان موافق.

نایب رئیس - آقای نبوی بفرمائید

نبوی - چون منظور از تدوین این قانون در

درجه اول رفاه حال رهبا و کشاورزان بوده است ما بایستی این نظر را در هر ماده ای از مواد این قانون تعقیب کنیم که در این منظور بنحو بهتری انجام بشود نوشته شده اراضی خالصه ایکه اعیانی آن متعلق باشخاص است از طرف بانک بتوافق ظاهرأ منظورش بتوافق صاحبان اعیانی است در صورتیکه طالب باشند تقدماً با باسقاط پنجساله فروخته میشود هر سه خانه های مسکونی رهیا مجاناً واکذار میشود.

اعیانی اراضی خالصه چیزهایی است که متعلق به کشاورزان فقیر یا بی بضاعت یا کم بضاعت است ما باید یک صلی بکنیم که این اراضی را آنها بتوانند بخرند و متصرف بشوند، مدت پنجسالی را که در اینجا نوشته شده است بقیه من کافی نیست (فرامرزی - مفت بدهند به آنها) اگر بخواهد این کار را بکنید بهتر آنست که این مدت را اضافه بکنید من عرض دیگری مربوط باین موضوع نداشتم و پیشنهادی هم راجع باین قسمت نخواهم داد.

نایب رئیس - آقای اردلان

اردلان - اگر نماینده محترم توجه بفرمائید ما در این قسمت رعایت کشاورزان را کردیم برای این که نوشتیم خانه های مسکونی رهیا مجاناً واکذار شود ولی در این خالصجات ملاحظه بفرمائید یک کارائی ساخته شده است که این نه جزو اراضی کشت زاری است که بشود به کشت کاروا گذار کردونه خانه است این را نوشته ایم که اگر آنجا کارائی ساخته اند دکا کبیتی ساخته اند اینها نه جزو اراضی مزروعی است و نه خانه است که مجاناً داده بشود منظور از این ماده این بوده که آنها را باسقاط ه ساله واکذار بکنند بنده باز از ماده ششم استفاده می کنم و یک تذکری را به عرض میرسانم و آن اینست که ما باید دست تمام افراد را در این کشور باز بگذاریم که در لوای یک قانون که در مملکت ما حکم فرماست از هر طبقه هستند افراد بتوانند فعالیت خودشان را بپرداز کنند این شخص چه مالک باشد چه تاجر باشد چه صنعتگر باشد باید یک قانونی که در مملکت ما هست در سایه آن قانون هر فردی

دعا در آنجا نکرده اند اگر هم مرصه ای آنجا هست آن مرصه را بزرگوارانه بگذارند طبق اصول شاید یک کسی پیدا شود که بهتر بخرد. بنابراین عرض میکنم که اگر این ماده را آقایان تصویب کنند یک جا یا وراه یابی گذاشته اند و قول میدهم که در ظرف دو سال رهپایا را مالکین املاکشان را بخورند و چنانچه آنها را هم مثل بفرستند هیچ اقدامی هم در آنجا نشود این را بنده عرض کردم حالا آقایان میفرمایند قبول کنید میفرمایند نکنید.

نایب رئیس - آقای امینی:

امینی - بنده متأسفم که در مورد این ماده که بحث میشود آقای وزیر دارائی یا مغیر کیسیون توضیحی نمیدهند چون این قضیه اینقدر مشکل نیست که در اطرافش صحبت میشود و گاهی هم احساسات غلبه میکند و مطلب را بطوری ادا میفرمایند مثل اینکه حتی از کسی توضیح خواهد شد یا عملی میشود که یکی بیاید تمام آن ملک خالصه را ببرد بحث در این است. اغلب آقایانی که مالک هستند اطلاع دارند که در دهات خالصه یا دهات دیگر یک باغهایی احداث میشود مخصوصاً باغ احداث میشود و این در حدود هر جریبی یک تومان الی ۱۲ قران بمالک می دهند و در آن باغ شاید جریبی صد تومان صد و پنجاه تومان میوه بدست می آید و بفروش میرسد. اینکار را رعایا اغلب میکنند اغلب علاف است. بقال است که ساکن ده هم نیست و سرمایه دارد و آن باغ بخصوص. یا آن امینی بخصوص. آقای فرامرزی. قیمت زیادی دارد یعنی اگر امروز آن امینی که در حدود ۲۰ جریب باغ است (فرامرزی - در نتیجه آبادی او قیمت پیدا کرده) اجازه بفرمائید بنده توضیح عرض کنم. عرض کردم که یک کسی آمده است و یکجایا محصور کرده و آباد کرده ممکن است باغ بیست ساله باشد. سی ساله باشد. از یک کسی بکس دیگر فروخته شده باشد که این امینی بخصوص قریب ده هزار تومان باشد آنوقت این بمالک مثلا سالی صد تومان میدهد این اولش خالصه بوده است و امروز اگر بخواهد این خالصه را این ملک را بجای صاحب باغ که آمده از دیگری که آباد کرده است خرید این نظر صحیح نیست و جنابعالی را توجه میدهم که این از دیگری خریداری کرد. دیگری ایجاد کرده و بعد از سی سال شما بیاید این را بجای بمالکی بدهید که از خارج آمده است این زبانی است که ببولت میفرود. منظور اینست که اگر صاحب امین توافق میکند برای خرید مرصه در این جا می آید یک توافقی میکند که آنهم در مواد دیگر تکلیفشان را معین کرده است که خبرهایی که مرکب است از نماینده بانک. نماینده مالکین یا زارعین یعنی کسی که خودش قسمتی را داشته باشد تعیین میکنند که ظلم نشود حالا قسطنطنیه دوسال باشد یا بیشتر باشد یا نقد باشد. آنطوریکه آقای کشاورز صدر فرمودند آن چند دیگری است البته آن قسمتی که خانه زارع است مانعی ندارد که معاناً بدهند ولی امین دیگر که متصل است آنرا نمیشود بکسی هاد که آمده از دیگری خرید و الا

اینجا اگر خانه ای دارند یا مستغلی دارند که محصور است اراضی آن باید با آنها مجاناً واگذار شود (فرامرزی - نیست) در آخر ماده است اجازه بفرمائید ماده ۶ - اراضی خالصه که امینی آن متعلق به اغتصاص است از طرف بانک یا توافق بصاحبان امینی در صورتیکه طالب باشند تقدراً یا با قسط پنجساله فروخته میشود.

مرصه خانه های مسکونی رهپایا مجاناً واگذار میشود (فرامرزی - مرصه رهپایا بطور ۲) مرصه نیست. همانطور که توضیح داده شد اگر یک کسی که ساکن ده است ولی رعیت نیست این آمده یک زمین را گرفته آباد کرده. مطابق توضیحی که جناب آقای شوشتری فرمودند اگر امینی را بخواهیم قائل شویم که مثلا یکجایی را باغ درست کرده یا درختکاری را کرده اینها جزء امینی است که صبح هم فرمودند این را باید تقویم کنیم و او بفروشم برای اینکه رعیت نیست آنکه رعیت است و زارع است معاناً باید با او واگذار کرد ولی مطلبی که اینجا بنظر بنده رسید و جناب آقای وزیر دارائی هم عرض کردم او اینست که باید در اینجا توضیح بدهم که رهپایا کدام طبقه از اغتصاص و کدامیک از ساکنین اینجاها هستند اینرا توجه بفرمائید که در کیسیون باید مورد بحث قرار بگیرد حالا بنده زیاد تصدیق نمیدهم. هر نظر اصلاحی که آقایان در نظر داشته باشند این را پیشنهاد بفرمائید که برود بکیسیون مطالعه بشود و با اکثریت تصویب بشود و برگردد بمجلس راه دیگری هم ندانم و از این مباحثات هر قدر هم بکنیم نتیجه میرسیم زیرا هر قدر وارد و صحیح هم باشد موقف تصویب قانون در آنجا نیست.

۸ بیانات بعد از دستور آقایان: آصف و وزیر کشور

نایب رئیس - آقای فرامرزی و آقای نریمان: توضیحی که فرمودند اشاره کردند که بنده یا جناب آقای وزیر دارائی چرا توضیح نمیدهم. بنده یک ساعت قبل که ماده ۵ مطرح بود عرض کردم که من متقدم که هر قدر در اطراف مواد یک قانونی بحث بشود بهتر است و از این جهت عرض کردم که از توضیح زیاد خودداری میکنم و تا الان هم توضیحی ندادم و بایشهادی هم که شد در مورد کفایت مذاکرات بنده موافق نبودم برای اینکه بیشتر صحبت بشود (صحیح است) این را هم تصدیق میکنم که بعضی از مواد این لایحه ابهامی داشت و دارد یا اشکالاتی هم متصور است که آقایان پیشنهاداتی که فرمودند و توضیحاتی که دادند اکثرأ وارد بود و قطعاً در کیسیون هم مورد توجه خواهد بود و بنده متقدم که این لایحه قانونی یکی از لایحه خلی جامع و بسیار مفید از کار در بیاید تا همه آقایان راضی باشند (صحیح است) اما موضوعی که میفرستم عرض بکنم در این ماده ۶ به نظر بنده هیچگونه ابهام و اشکالی نیست (فرامرزی - ابهام نیست ولی اشکال هست) هیچ اشکالی نیست اینجا دو قسمت شده است یکی موضوع اراضی است که بایستی رهپایا واگذار شود معاناً که روح این قانون و خلاصه و چکیده این قانون همین است که بر رعیت و زارع باید کمک شود (فرامرزی - این ماده که اراضی رهپایا نمیدهد) حالا اینجا بگنجد رهپایا نیستند که زاروند و کشت کار.

کونه سه تنه ای رخ نداده (صحیح است) انتشار این شایعات که بنظور تشریح اذهان است موجب نهایت تأسف می باشد (صحیح است) و مکلف است با دآوری نماید که این گونه شایعات دنباله تحریکاتی است که غالب بنظور های خاص در کردستان انجام می گیرد مینا و اساسی ندارد (صحیح است)

جریده شریفه باختر امروز در شماره عصر شنبه ۱۶ اردیبهشت خود نوشته (نماینده کردستان در پارلمان بمغیر ما گفت در کردستان تظاهرات علیه یهودیها شده ولی نه بان شدنی که شایع است) همین شماره در قسمت دیگر از مقاله خود مینویسد مغیر ما با نمایندگان کردستان در مجلس تماس پیدا کرده با اتفاق از این جریانات اظهار بی اطلاعی نمودند نمایندگان کردستان ۳ نفر جناب آقای اردلان و جناب آقای عباسی و بنده درمگر حاضر هستیم و مغیرین محترم جراید با هیچ کدام از ماها تماس نگرفته اند و توضیحی داده نشده از مدیران و مغیرین محترم جراید تمثی میشود بعد از این هر نوع اخبار مهمی راجع بکردستان غیر از ناحیه مقامات صلاحیت دار با آنها میرسد لطفاً با نمایندگان کردستان قیلا تماس گرفته توضیح و اخباری بخواهند از روی کمال حقیقت اطلاعات خود را با آنها خواهیم داد (صحیح است) غیر این صورت هر گونه اخبار شایعه که هر روز بر تنگی بروز مینماید و جلوه گر میشود در جراید و غیر گزارشی های خارجی منمکن میگردد بطوریکه در مقدمه بعض رسائید بنظورهای خاصی است ملت ایران که اهالی کردستان هم جزو آنست از اینگونه اخبار صرف حقیقت تحریک آمیز منجز و مورد تکذیب عموم میباشد (صحیح است) اما راجع بسایر اوضاع کردستان و نواقص اصلاحات آن سامان هر ایش مفصلی داشتیم فعلا محض اینکه وقت مجلس را زیاد نکرده باشم به تذکر رؤس مسائل قناعت و از تشریح مفصل خودداری مینمایم (احسن) باوصف تذکرات نمایندگان محترم ادوار سابق معذراً از طرف دولت های وقت در این چند سال نسبت به فرهنگ، بهداشت، کشاورزی، راه و سایر نیازمندیهای این ولایت مهم سرحدی و مردمان بردبار و خدمتگذار میهن پرست آن هیچگونه توجهی نشده خدمت جناب آقای نخست وزیر و سایر آقایان وزراء محترم می رسیم مذاکره می نمایم در صورتی که باظهارات ما نمایندگان ترتیب اثر دادند و احتیاجات نیازمندی ها را رفع فرمودند می آئیم و در پشت همین کرسی خطابه از ایشان تشکر و تقدیر می نمایم و الا وظایفی داریم در صورتی بایستی بوظیفه خود عمل خواهیم کرد که در مقابل موبکین خود مسئول نباشیم (احسن) در خانه هرايضم از حضور جناب آقای وزیر دارائی در مجلس استفاده ننوده تنها دارد حسب الوعد که جناب آقای نخست وزیر فرمودند زود تر بوجه کل کشور را بمجلس تقدیم دارند که مواجه با

اشکال دو روز و ده دیگر نشویم (احسن - احسن) **نایب رئیس - آقای وزیر کشور** **وزیر کشور - آقای امان الله اردلان** با تصدیق اظهارات نماینده محترم کردستان بنده از جناب آقای رئیس اجازه خواستم که مختصری در این خصوص با اطلاع آقایان نمایندگان محترم برسانم. در این دو روزه بنده هم در جراید دیدم که عنواناتی شده بود از اینکه عده ای کلبی از کردستان به تهران آمده اند البته بطور خوبی نوشته نشده بود. بنده هم متأثر شدم و در صد تعقیق برآمدم و معلوم شد که آئین اینها ابداً مربوط باقندامی از طرف کرد ها یا سایر بلاد ایران نبوده آنها را ما ایرانی میدانیم و برضد یهود هم اقدامی نشده (صحیح است) منتهی از چندی قبل که تصور شده است که در فلسطین شاید یک زندگانی بهتری برای آنها بوجود میاید که تصور هم نمیکند زندگانی بهتری برای آنها باشد اینها یک عده ای یا از روی پروپاگاندا یا از روی نداشتگی در صدد هستند که به آنها بروند (صحیح است) آنها نه اینکه ترک تابعیت ایران را بکنند اینها گوناگون میخوانند که همانطور که برای زیارت فلسطین میخوانند بروند حالا هم میخوانند یک خرده زیادت تر بروند و ببینند آب و هوای آنجا بطور است در حال نه از طرف دولت ایران و نه از طرف کردها هیچگونه اقدامی برضد کلبیها ایران نشده است (صحیح است)

۹ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل و تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

نایب رئیس - صورت غائبین جلسه گذشته قرائت میشود علاوه امروز در موقع گرفتن رأی هم ۲۱ نفر از آقایان بدون اجازه رفته بودند که اسم آنها هم نوشته شده و در جلسه آتی خوانده خواهد شد که مانع کار شده اند (صورت غائبین بشرح زیر قرائت شد) غائبین با اجازه آقایان: منصف، محمد علی مسعودی، دکتر طباطبائی، سرتیپ زاده، اقبال، حمیدیه، تقی الاسلامی، کوراغلی، نبوی، غائبین بی اجازه آقایان: فرهودی، مرتضی حکمت، سلندجی، تیمور تاش، دکتر سید امامی، معتدل، سودآور، سلطانی، دیر آمده با اجازه آقای نورالدین امامی آخر وقت یکساعت.

نایب رئیس - چون عده ای از آقایان درخواست کرده اند که جلسه دیر تشکیل نشود ساعت ۸/۵ صبح اعلام میشود و ساعت ۹ تشکیل میشود جلسه آینده روز یکشنبه ساعت ۸/۵ صبح اعلام و ساعت ۹ تشکیل میشود دستور هم بقید دستور امروز. (مجلس ۲۵ دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر معظمی

هم قیمت گزافی دارد. این ضرری است که میفرود ببولت در صورتیکه این پول را خودش مصرف صحیح تری هم دارد در ماده دیگر که اگر این پول بیاک کشاورزی برسد برای یک مصارف مخصوصی است. بنده استدعا میکنم این مطلب را زیاد اینجا در اطرافش بحث نفرمائید. پیشنهادات اصلاحی که میدهم می آید به کیسیون و آنجا بنظر بنده باید یک توجهی بشود و مخصوصاً مثل فرض بفرمائید که بنده خالصه میان دو آب یا امین آباد را عرض میکنم که در آنجا امینیهای خیلی مفصلی هست و ممکن است در آنجا ابنیه ای ساخته شود که قیمت آن خیلی گزاف باشد این را به کی میدهم؟ بآنکسی که مرصه دارد؟ اگر شما این ابنیه مفصل دولتی را باومجانی بدهید این ظلمی است که ببولت شده و دولت هم البته آنچه که دارد متعلق به ملت است این را توجه بفرمائید در کیسیون بارز و رسیدگی کامل و متلازمه این امین آباد که خالصه دولت است در آنجا یک ابنیه و امینی هست که اگر واگذار کنند بکسانی میدهند کسی می آید بجهت این را میرد بدون اینکه چیزی بدهد ببولت این را بنده عرض میکنم که کاملاً این دو قسمت تفکیک بشود چون آنچه که مربوط بزراع است گفتن ما مجانی بدهند (شوشتری مرصه بنا مال صاحب است هر که باشد) بهر صورت بنده خواستم توضیح بیشتری بدهم چون در کیسیون قوانین دارائی بودم و خوبست که آقای وزیر دارائی یا آقای مکرّم هم توضیحاتی بدهند که مطلب روشن شود.

نایب رئیس - آقای مکرّم:

مکرّم - نماینده محترم جناب آقای امینی ضمن توضیحی که فرمودند اشاره کردند که بنده یا جناب آقای وزیر دارائی چرا توضیح نمیدهم. بنده یک ساعت قبل که ماده ۵ مطرح بود عرض کردم که من متقدم که هر قدر در اطراف مواد یک قانونی بحث بشود بهتر است و از این جهت عرض کردم که از توضیح زیاد خودداری میکنم و تا الان هم توضیحی ندادم و بایشهادی هم که شد در مورد کفایت مذاکرات بنده موافق نبودم برای اینکه بیشتر صحبت بشود (صحیح است) این را هم تصدیق میکنم که بعضی از مواد این لایحه ابهامی داشت و دارد یا اشکالاتی هم متصور است که آقایان پیشنهاداتی که فرمودند و توضیحاتی که دادند اکثرأ وارد بود و قطعاً در کیسیون هم مورد توجه خواهد بود و بنده متقدم که این لایحه قانونی یکی از لایحه خلی جامع و بسیار مفید از کار در بیاید تا همه آقایان راضی باشند (صحیح است) اما موضوعی که میفرستم عرض بکنم در این ماده ۶ به نظر بنده هیچگونه ابهام و اشکالی نیست (فرامرزی - ابهام نیست ولی اشکال هست) هیچ اشکالی نیست اینجا دو قسمت شده است یکی موضوع اراضی است که بایستی رهپایا واگذار شود معاناً که روح این قانون و خلاصه و چکیده این قانون همین است که بر رعیت و زارع باید کمک شود (فرامرزی - این ماده که اراضی رهپایا نمیدهد) حالا اینجا بگنجد رهپایا نیستند که زاروند و کشت کار.

کونه سه تنه ای رخ نداده (صحیح است) انتشار این شایعات که بنظور تشریح اذهان است موجب نهایت تأسف می باشد (صحیح است) و مکلف است با دآوری نماید که این گونه شایعات دنباله تحریکاتی است که غالب بنظور های خاص در کردستان انجام می گیرد مینا و اساسی ندارد (صحیح است)

جریده شریفه باختر امروز در شماره عصر شنبه ۱۶ اردیبهشت خود نوشته (نماینده کردستان در پارلمان بمغیر ما گفت در کردستان تظاهرات علیه یهودیها شده ولی نه بان شدنی که شایع است) همین شماره در قسمت دیگر از مقاله خود مینویسد مغیر ما با نمایندگان کردستان در مجلس تماس پیدا کرده با اتفاق از این جریانات اظهار بی اطلاعی نمودند نمایندگان کردستان ۳ نفر جناب آقای اردلان و جناب آقای عباسی و بنده درمگر حاضر هستیم و مغیرین محترم جراید با هیچ کدام از ماها تماس نگرفته اند و توضیحی داده نشده از مدیران و مغیرین محترم جراید تمثی میشود بعد از این هر نوع اخبار مهمی راجع بکردستان غیر از ناحیه مقامات صلاحیت دار با آنها میرسد لطفاً با نمایندگان کردستان قیلا تماس گرفته توضیح و اخباری بخواهند از روی کمال حقیقت اطلاعات خود را با آنها خواهیم داد (صحیح است) غیر این صورت هر گونه اخبار شایعه که هر روز بر تنگی بروز مینماید و جلوه گر میشود در جراید و غیر گزارشی های خارجی منمکن میگردد بطوریکه در مقدمه بعض رسائید بنظورهای خاصی است ملت ایران که اهالی کردستان هم جزو آنست از اینگونه اخبار صرف حقیقت تحریک آمیز منجز و مورد تکذیب عموم میباشد (صحیح است) اما راجع بسایر اوضاع کردستان و نواقص اصلاحات آن سامان هر ایش مفصلی داشتیم فعلا محض اینکه وقت مجلس را زیاد نکرده باشم به تذکر رؤس مسائل قناعت و از تشریح مفصل خودداری مینمایم (احسن) باوصف تذکرات نمایندگان محترم ادوار سابق معذراً از طرف دولت های وقت در این چند سال نسبت به فرهنگ، بهداشت، کشاورزی، راه و سایر نیازمندیهای این ولایت مهم سرحدی و مردمان بردبار و خدمتگذار میهن پرست آن هیچگونه توجهی نشده خدمت جناب آقای نخست وزیر و سایر آقایان وزراء محترم می رسیم مذاکره می نمایم در صورتی که باظهارات ما نمایندگان ترتیب اثر دادند و احتیاجات نیازمندی ها را رفع فرمودند می آئیم و در پشت همین کرسی خطابه از ایشان تشکر و تقدیر می نمایم و الا وظایفی داریم در صورتی بایستی بوظیفه خود عمل خواهیم کرد که در مقابل موبکین خود مسئول نباشیم (احسن) در خانه هرايضم از حضور جناب آقای وزیر دارائی در مجلس استفاده ننوده تنها دارد حسب الوعد که جناب آقای نخست وزیر فرمودند زود تر بوجه کل کشور را بمجلس تقدیم دارند که مواجه با

اشکال دو روز و ده دیگر نشویم (احسن - احسن) **نایب رئیس - آقای وزیر کشور** **وزیر کشور - آقای امان الله اردلان** با تصدیق اظهارات نماینده محترم کردستان بنده از جناب آقای رئیس اجازه خواستم که مختصری در این خصوص با اطلاع آقایان نمایندگان محترم برسانم. در این دو روزه بنده هم در جراید دیدم که عنواناتی شده بود از اینکه عده ای کلبی از کردستان به تهران آمده اند البته بطور خوبی نوشته نشده بود. بنده هم متأثر شدم و در صد تعقیق برآمدم و معلوم شد که آئین اینها ابداً مربوط باقندامی از طرف کرد ها یا سایر بلاد ایران نبوده آنها را ما ایرانی میدانیم و برضد یهود هم اقدامی نشده (صحیح است) منتهی از چندی قبل که تصور شده است که در فلسطین شاید یک زندگانی بهتری برای آنها بوجود میاید که تصور هم نمیکند زندگانی بهتری برای آنها باشد اینها یک عده ای یا از روی پروپاگاندا یا از روی نداشتگی در صدد هستند که به آنها بروند (صحیح است) آنها نه اینکه ترک تابعیت ایران را بکنند اینها گوناگون میخوانند که همانطور که برای زیارت فلسطین میخوانند بروند حالا هم میخوانند یک خرده زیادت تر بروند و ببینند آب و هوای آنجا بطور است در حال نه از طرف دولت ایران و نه از طرف کردها هیچگونه اقدامی برضد کلبیها ایران نشده است (صحیح است)

۹ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل و تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

نایب رئیس - صورت غائبین جلسه گذشته قرائت میشود علاوه امروز در موقع گرفتن رأی هم ۲۱ نفر از آقایان بدون اجازه رفته بودند که اسم آنها هم نوشته شده و در جلسه آتی خوانده خواهد شد که مانع کار شده اند (صورت غائبین بشرح زیر قرائت شد) غائبین با اجازه آقایان: منصف، محمد علی مسعودی، دکتر طباطبائی، سرتیپ زاده، اقبال، حمیدیه، تقی الاسلامی، کوراغلی، نبوی، غائبین بی اجازه آقایان: فرهودی، مرتضی حکمت، سلندجی، تیمور تاش، دکتر سید امامی، معتدل، سودآور، سلطانی، دیر آمده با اجازه آقای نورالدین امامی آخر وقت یکساعت.

نایب رئیس - چون عده ای از آقایان درخواست کرده اند که جلسه دیر تشکیل نشود ساعت ۸/۵ صبح اعلام میشود و ساعت ۹ تشکیل میشود جلسه آینده روز یکشنبه ساعت ۸/۵ صبح اعلام و ساعت ۹ تشکیل میشود دستور هم بقید دستور امروز. (مجلس ۲۵ دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - دکتر معظمی